REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineacă 46.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineacă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 253.—Anul LXX. Brașov, Vineri 16 (29) Noemvrie. 1907.

Numărul jubilar al „Gazetei“.

Brașov, 15/28 Noembrie 1907.

Ziarul nostru împlinind cu ziua de 31 Decembrie 1907 stil vechiu, ani 70 ai existenței sale, își va serba la această dată a *șaptezecea aniversare.*

Credem că nu putem să serbăm mai frumos și mai potrivit, după timp și împrejurări, această aniversare, decât pregătind un *număr jubilar* separat al *„Gazetei Transilvaniei“* care va apărea în decursul lunei lui Ianuarie 1908.

Dorim, ca la redactarea și înfrumusețarea acestui număr jubilar să contribue cât mai mulți dintre fiii luminați ai neamului nostru de pretutindeni, iar mai ales bărbații, cari au colaborat în acești 70 de ani la »Gazetă« și se află încă în viață.

Ii rugăm dar pe aceasta cale să binevoiască a ne trimete pentru numărul nostru jubilar, câte un mic product al ingeniului lor, lucrare de cuprins politic, sciențific, literar, social, ori economic etc. în proză sau în versuri. Și fiindcă nu putem să dăm acestui număr o extenziune prea mare, îi mai rugăm a ne da lucrări scurte.

Cei ce vor voi astfel să colaboreze la numărul jubilar al »Gazetei«, să binevoiască a ne transmite manuscrisele lor până la 25 Decembrie st. v. 1907.

Pentru ca să se poată lăți cât mai tare acest număr jubilar, am stabilit ca preț de abonament pentru el, suma de 1 coroană. Abonații »Gazetei« îl vor primi cu prețul de jumătate. Abonamentele la numărul jubilar rugăm a se face până la 25 Decembrie st. v. a. c. Numai trimiterea exemplarelor comandate până la acest termin o putem garanta.

Venitul curat al numărului jubilar al »Gazetei Transilvaniei« îl destinăm pentru bibliotecile noastre poporale.

Redacțiunea »Gazetei Transilvaniei«.

Răspunderea pentru viitor.

Cu drept cuvânt se întreabă azi tot Românul cu pricepere și cu inimă pentru cauza neamului său: ce o să fie cu noi, la ce avem să ne mai așteptăm și când va sosi odată și pentru Românii de sub sceptrul Habsburgilor ziua, în care se poată zice și ei că sunt un popor, care se bucură de libertatea, de drepturile și de cultura sa?

In loc ca să mergem spre bine, dăm tot mai mult îndărăt, grație nenorocitei politice ce o fac acum de peste 40 de ani guvernele unguirești față cu popoarele nemaghiare.

Nici nu mai trebue să vorbim despre aceasta, o vede și o simte fiecare din noi destul de mult. Vede și simte greutățile tot mai mari cu cari avem să luptăm noi Românii și nenumăratele piedeci ce se pun în calea desvoltărei noastre naționale priincioase și liniștite.

Pentru azi vom constata numai un singur progres mare ce este mult în folosul cauzei sfinte a naționalităților din acest stat. Acest progres este convingerea, ce-a pătruns în străinătate, că naționalităților nemaghiare de aici li se face în adevăr mare nedreptate de către cei ce poartă cârma statului; convingerea că curentul politicei de maghiarizare forțată, care a ajuns a fi atât de puternic în Ungaria, amenință în adevăr libertatea și liniștea popoarelor cari trebue să sufere în urma stărilor triste ce le creiază.

Bărbați de renume european ca Björnson, Tolstoi ș. a. și-au ridicat vocea lor în apărarea libertății desconsiderate și încălcate ale acestor popoare și ceea ce zeci de ani nu s'a putut, s'a făcut acum, adecă știrile false ce au fost răspândite în străinătate cu privire la starea popoarelor din Ungaria, au fost spulberate ca să se vadă și să se cunoăscă adevărata lor stare, adevăratele lor plângeri.

Acesta, zicem, este un mare progres în favorul celor nedreptățiți, fiindcă cade greu în cumpănă opiniunea Europei civilizate, pe care n'o poate nimeni sfrunta fără a se expune la cele mai mari neajunsuri, căci în ziua de azi nu mai merge ca în mijlocul acestei Europe să dăinuiască stări medievale.

Timpul și spiritul timpului ne este dar astăzi mai favorabil decât a fost ori și când dela 1848 încoace. Noi Românii numai să fim destul de harnici de a continua lupta pentru egala noastră îndreptățire așa cum se cere în împrejurările de față. Mari și multe ispite se ridică în zilele noastre, pe lângă lungul șir de prigoniri de tot felul, pentru a ne opăci și ademeni împiedecându-ne astfel în împlinirea sfintei datorii ce-o avem de a ne apăra limba și legea cu curagiul și cu abnegarea strămoșilor noștri. Niciodată n'a fost mai mare răspunderea bărbaților luminați ai poporului român față cu viitorul acestuia ca acuma. Niciodată nu s'a cerut delă ei mai mult ca în momentele de față să veghieze și să fie la înălțimea chiemărei lor, premergând cu esemplu viu poporului în bine, ca să-i întărească credința și sufletul.

Suntem slabi și espuși la toate relele. Nu vom putea niciodată să dăm stăruințelor noastre pentru drept și dreptate adevărata putere pe câtă vreme nu vom ști să ne purtăm după deviza bardului nostru fiind una în cugete și simțiri și luptând umăr la umăr pentru a ne validita față cu adversarii neamului nostru. Pe câtă vreme ne vor vedea desbinați, certați, pe alocurea certați mai rău chiar ca țiganii din corturi, — până ce le vom oferi această tristă și mizerabilă priveliște, cum vom putea aștepta dela ei să ne respecteze cum se cuvine și să-și bage bine mințile în cap când au de a face cu poporul nostru, ori cât de năpustit ar fi fost el până acama în cursul vremilor?

Iată dar cu puține cuvinte datoria ce li-se impune conducătorilor neamului nostru în aceste momente critice: Să se reculeagă, să lase certele ticăloase care-i desbină și slăbesc și să-și vadă mai întâi de datoria sfântă națională și cu adevărat patriotică față cu poporul, care așteaptă azi mână de ajutor dela fii săi. Odată luată această hotărâre în fața pericolului și a marei răspunderi pentru viitor, toate se vor îndrepta, ca și când ai da din palmi, și ni-se va arăta și nouă aurora unor zile mai bune și mai vrednice de omenime?

Revista politică.

S'a săvârșit o schimbare neașteptată în desfășurarea întâmplărilor pe câmpul de trântă al politicei. Guvernul, văzând că obstrucția croată pune toate bețele în roata pactului, a născocit o apucătură, de care el e mândru, dar pentru care mai poate să o pățească urât. Aceasta apucătură e următoarea: cele 7—10 proiecte de lege, cu privire la pactul cu Austria se înșiră numai cu titula, toate, și se adaug apoi câteva rânduri, în cari guvernul este împuternicit de a pune în vigoare acele proiecte nedesbătute, cu începere de 1 Ian. 1908. Pentru adaosul acesta noul proiect se numește *proiect de împuternicire,* iar fiind-că în acest chip uriașul material al pactului (peste o sută de coale) este adunat în câteva rânduri, de un paragraf, proiectul se mai numește și *monoparagraf.* Apucătura se găsește tocmai în asta din urmă. Fiind numai un paragraf, obstrucționiștii pot să ia numai odată cuvântul la discuția pe amănunte și guvernul speră să poată deci isprăvi până la anul nou.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Tot dela Cohalm.

Concert și reprezentație teatrală. (2)

Reprezentația. S'a dat a doua seară, Luni, la orele 8, în sala cea mare dela hotelul Schlosser, unde une-ori vine să dea reprezentații chiar și trupa sibiiană a lui Leo Bauer. Piesa, *„Năzdrăvăniile divorțului“* scrisă de un autor efemer, s'a mai jucat de diletanții din Brașov, la ei acasă, și s'a jucat în Sibiiu, cu Zaharia Bârsanu. In o vreme ea aduna multă lume chiar în teatrul național din București. Este o localizare din franțuzește. Imi aduc aminte, acuma-s șase ani ea era jucată și mult privită chiar și pe scenele maghiare. — Nu e ceva deosebit. Un „caraghioslic“ cum s'ar zice în România; „pozne și păcăleli“ cum s'ar zice pe la noi. E comicul cel mai vulgar, de grimase și de neînțelegeri, adică de subînțelesuri, de stereotipe, și, s'o mărturisim, nu e chiar de un ton fin și distins. Se dau palme, se fac gesturi cu piciorul, se zgârâe ochii, și se înjură „fără rezervă“, dar, vorba unui vecini al meu, — se poate ride privind! Necontestat, publicul a ris — cu poftă. Ar mai avea rost să se sclifosească criticul cu pretențiile sale?

Dar înainte de a lua ascuțita lancetă a criticului, să luăm întâi tocitul cărbune al desenatorului.

Ezistă o șireată dansatoare de circ, care are o fată drăguță, și ezistă o grămadă de bărbați — proști. In piesă avem a face numai cu doi din atâța. Pe cel dintâi, un literat-dramaturg, *Nicu Ionescu* (d. Aurel P. Bănuțiu), dansatoarea de odinioară, acuma o mahalagioaică cu apucături de parvenit, *Cleopatra,* (D-na M. Gr. Popescu) îl prinde de socru. La încheierea contractului de căsătorie, ea pune o condiție specială: cel ce va da ansă la stricarea căsătoriei are să plătească 50,000 celuilalt. Condiția asta e isvorul de venit al ei. Indată după cununie „mama-soacră“ începe să-și tachineze ginerele în așa măsură, cât el își iasă odată din sărite și trage o palmă — la nevastă-sa. Anume, mama cu fata — *Aneta* — erau perfect instruite, cum în „momentul decisiv“, *fata,* adecă soția să-și țină obrazul, să primească ea palma, să facă scandal, să strige mizerabile, mizerabile, — și-i gata divorțul. Cu 50,000 în buzunar Cleopatra și Aneta pleacă la băi, în căutarea unui nou ginere de aceiaș valoare.

In vremea asta *Nicu Ionescu,* care are o adevărată groază de soacre, se însoară din nou. E foarte precaut acum. N'ar lua o fată care are mamă pentru toate bunurile lumii. E norocos însă, și găsește un îngeraș de gâscuță, o fetiță tineră, a cărei supremă fericire este o sărutare, — și care mai presus de toate are numai tată, un om bătrânior, bun la inimă, un „bonom“ în toată legea. Pe tată îl chiamă *Smochinescu,* (domnul G. Mercheșanu), pe fiică *Sofița* (domnișoara Mărioara Dima). *Nicu,* de acum e fericit. E la moșia socrului, singur cu soția desmierdătoare. Are răgaz să lucreze după dorul inimei. Tatasocru este plin de considerații față de ei. Pleacase îndată la băi, să nu fie peste mână. — Astfel începe al doilea act, și se sfârșește, după o grămadă de încurcături, de zăpăceli, de tremurări, (Smochinescu cunoaște groaza de soacre, a ginere-so, și umblă cu multă pază să-i dea de știre însurătoarea sa) de surprinderi și de isbucniri năcăjite, — se sfârșește cu întoarcerea dela băi a lui tata socru, însurat cu — Aneta! Vă închipuiți scena finală, când Nicu află că are două soacre de odată, una mare și una mică, și chiar pe nevasta lui de odinioară, care-i alunga toate inspirațiile?

Al treilea act este ușor de gâcit. Intriga e foarte banală și foarte fățișă. Cum s'a încurcat până aci așa se și descurcă. Bătrânul *Smochinescu* ia de seamă că soția nu-l iubește, și „groaza“ lui ginere-so îl apucă de asemenea. *Nicu* și un unchi complice al acestuia, îi spun povestea *Cleopatrei,* îi dau toate esplicările, apoi îl sumuță, deșteaptă îndârjirea lui, — și *Aneta* încasează iarăși o palmă, iar mumă-sa iarăși 50,000! Ca să fie pacea mai desăvârșită, mulțumirea mai generală, *Aneta,* — îndestulită cu zestrea adunată — capătă și ea un soț adevărat, pe *Guță,* pe care-l iubea încă decând el era intimul familiei lui Nicu. Va să zică comedia e completă.

Nici un moment mai înălțător și nici un caracter mai nobil. Naivitatea ființa *Sofiței* era încă o luncă mai luminoasă. Incolo, tot ce poate fi mai ridicol în om, prin cusururile lui conștiente sau prin slăbănogia lui neputindioasă — cusururi și slăbănogie, cari, de altfel, nu supără ci deșteaptă risul. Toate caracterele și situațiile, parcă nu sunt de alta, decât a scoate în relief tipul soacrei pastișul ei predilect în societatea voastră

Și în direcția asta, în scopul acesta ar fi trebuit desenate toate conturele, desfășurată toată acțiunea și întocmite toate tablourile. Doue coloraturi, doue lumi trebuiau aci zugrăvite și separate, în doue planuri trebuia proiectată lumina: o lume de mahalagii, — aproape toată piesa, în jurul soacrei — și o lume mai fină de artiști (Nicu, și unchiul) ridicolă prin disordinea ce caracterizează viața de artiști nediocri. *Lumea asta mai subtilă și mai fină, cade apoi în mrejele,* sub stăpânirea *mahalagismului,* al parvenitismului mai impetuos mai agresiv și mai calculator decât cealaltă lume.

Firește, autorul nu face impresia de-a fi vcit să moralizeze sau să instrueze. Asta însă nici decât nu dispenzează pe reprezentanți ca ei să separe, să pună în luminație particulară cele doue lumi diferite, — ori să le zicem vieți sociale. Cu toate asted reprezentanții noștri s'au simțit dispenzați — ei, și s'au dovedit diletanți! E caracteristica diletantismului doar, de a nu da ceva bun *în întregime,* de a nu o putea ezecuta totalitatea, ci numai a licări (diletantul totdeauna e începător!) pe un moment, de a brila chiar în unele — *fragmente.* De aceia lipsește și unitatea în jo-

Dar s'a înşelat guvernul. Şi-a făcut mai puţine paragrafe, dar s'a ales cu mai mulţi obstrucţionişti. *Toţi disidenţii* — vre-o 25 — *şi toţi cei în afară de partide*, află greşită şi primejdioasă apucătura guvernului, de care se vor putea la vreme folosi şi guvernele neconstituţionale. Aceştia nu primesc scuza majorităţii, că în faţa *„conspiraţiei" croate* nu trebue să se aleagă în mijloace, şi sunt hotărâţi a împiedeca şi ei primirea proectului de împuternicire. O săptămână întreagă a încercat însuşi aristocraticul *Andrássy* să-i domolească, să-i abată de a „lucra pe o mână cu Croaţii". In o vreme părea că isbuteşte. Cele din urmă ştiri, ce ne sosesc, îi vor fi stricat toate nădejdile. Ieri a vorbit *Polonyi* aproape întreaga şedinţă, *Bánffy*, *Lengyel Z.*, *Eötvös K.* au de gând să facă asemenea, în zilele acestea.

După toate semnele nici acest monoparagraf nu va putea fi primit până la anul nou. Pentru acest caz se pomeneşte de eventuala *disolvare a camerei*, ce ar fi, se vorbeşte, chiar dorinţa Majestăţii Sale. Toate încurcăturile acestea dealtmintrea par a fi chiar binevenite pentru a întroduce sufragiul universal, cât mai îngrabă.

*

La ordinea zilei sunt acuma *disidenţii.* Ei nu sunt constituiţi în partid, ţin însă dese sfătuiri. O parte merge cu Polonyi, alta parte cu Lengyel, cari sunt duşmăniţi, dar căile lor duc alături. Şi unii şi alţii sunt hotărâţi a face multe zile amare guvernului. *Lengyel Z.* se mândrea chiar odată, că va trânti guvernul. Făcuse multă zarvă, Sâmbătă, cu propunerea lui de a se înfiinţa numai decât banca naţională maghiară. Alt disident, *Bozoky*, stârnise de asemenea furtună cu o interpelaţie, în care ceru seamă de la Apponyi, de ce dă *înaintate la catolici*, în dauna şi spre nemulţumirea adâncă a celorlalte confesiuni? Partidul catolicilor, poporalii, a făcut mare tărăboi, strigând: „să dea poate la ovrei?!"

Faţă de aceasta situaţie, creată prin obstrucţia croată şi prin „vânzolirile" disidenţilor, tot mai mult se vorbeşte de *revizuirea regulamentului.* Insuşi Fr. Kossuth a zis în mai multe rânduri, că nu este alt mijloc decât sau revizuirea, sau aducerea legilor prin monoparagrafi. El propune revizuirea numai pe timpul unei sesiuni. *Andrássy* însă a declarat solemn, că mai bine abzice, decât să se introducă sufragiul universal fără de revizuirea regulamentului.

*

Discuţia asupra proiectului de împuternicire s'a început ieri. Proiectul a fost prezintat alaltăeri de către prim-ministrul *Wekerle*, după ce s'a întrerupt discuţia asupra tarifului vamal, în care s'a putut ajunge numai până la al 17-lea paragraf, de şi kossuthiştii odată s'au folosit şi ei de-o apucătură, propunând a se aduna în unul paragrafii 14—16. — *Criza presidenţială* încă nu a isbucnit, dar nici nu a dispărut. Incă nu s'a ivit nici un caz, când presidenţii să explice în chip deosebit regulamentul şi să trebuiască a decide Camera — cum a rămas în cea din urmă înţelegere. In cursul săptămânei a vorbit iarăşi aproape numai Croaţii, de câte 30—40 de ori în o şedinţă. Presidentul *I. Iusth* abia la câte unu-doi le-a luat cuvântul. — Comisia cvotei a primit ridicarea cu 2%. Insă, nici acest proiect nu prea va putea fi primit la timp, aşa că statorirea raporturilor cvotei va avea s'o facă Maj. Sa.

*

Se făceau multe combinaţii, şi se întreba din toate părţile: oare *clubul naţionalist* ce ţinută va avea faţă de proiectul de împuternicire? Odată se spunea că va face şi el obstrucţie, altă dată se pomenea de învoeli cu guvernul. In şedinţa sa de Marţi apoi clubul a hotărât să voteze în contra proiectului. Vorbiri mai mari vor rosti *M. Polit* şi *V. Lucaciu.* Dealmintrea, între împrejurările de acum, nu se prea poate şti ce va urma, unde vor ajunge lucrurile.— Alaltăeri s'a isprăvit însfârşit şi *cu chestia Vaida*, spre puţină cinste a noastră. Dăm raport amănunţit în alt loc. Deputatul Vaida, va lua parte la şedinţele parlamentare, îndată ce-i vor permite împrejurările familiare, şi, după cum se spune, va merge apoi între alegători să dea seamă.

*

De ale noastre, avem mai multe în afară de parlament decât în parlament. Pe zilele acestea sunt chemaţi la Sibiiu, protopresbiterii din archidieceză pentru a chibzui cum se va putea executa *legea şcolară a lui Apponyi* cu mai puţină daună pentru noi. *Episcopul din Arad*, a publicat un circular către preoţi şi învăţători, ca aceştia să sfătuiască pe oamenii din sat a-şi da copiii la meserii şi negoţ. *Episcopul din Oradea-Mare* a trimis o scrisoare bărbătească către vicişpanul din Bihor, când i s'a adus la cunoştinţă că un notar cercual nu vrea să primească cartea de botez scrisă în româneşte. A dat exprimare întâiaş dată mirărei sale, cum de un notar din o comună cu 2000 suflete româneşti, nu cunoaşte limba locuitorilor.

Procese de presă putem însemna *trei*, în săptămâna asta. Redactorul responsabil dela „Tribuna", d. N. Iova a fost osândit la cinci luni închisoare şi 600 cor. amendă! Redactorul responsabil dela „Lupta", d. *V. Macrea* la 1200 cor. amendă şi şase luni închisoare. D. prof. *Ioan Lupaş*, pentru un articol din revista poporală „Ţara Noastră", a fost răsplătit din partea tribunalului din Cluj, cu 200 cor. amendă şi 2 luni închisoare! „Tribuna" este pusă sub acuză pentru două procese noi, iar „Libertatea" a primit de 15 ori visita procurorului în o lună.

Oare de ce se mai întorc acasă emigranţii din America?

*

Marţi s'a început în *Duma rusească*, discuţiunea adresei de omagiu către Ţar. Deputatul Plivako a dat citire adresei, care este redactată de octobrişti şi o apără. Şeful octobriştilor crede că unirea partidelor din Dumă se poate face cu prilejul desbaterilor adresei de omagiu către Ţar, care s'a îndrumat pe o cale mai potrivită cu nevoile patriei. Octobriştii, zice oratorul, privesc manifestul dela 30 Octombrie ca o renunţare voluntară, a puterei nelimitate. Ei au dovedit totdeauna că sunt credincioşi servitori ai monarchului constituţional, după cum străbunii lor erau credincioşi servitori ai monarchului autocrat.

Episcopul Mitrofan a declarat în numele dreptei, că partidul său vrea ca adresa să cuprindă expresiunea de autocrat. D. Milujow, cadet, declară că cadeţii sunt constituţionali şi monarchişti şi doresc ca adresa să cuprindă cuvântul constituţional. D Parischevici, vice-preşedintele uniunei bărbaţilor ruşi, propune să se lase în adresă cuvântul „autocrat". Kapustin, octobrist, se rosteşte contra cuvântului „constituţiune", întrebuinţat în adresă, pentru că această expresiune nu a găsit încă o transformare în fapte. Putinţa de a face pe popor să participe la guvernarea statului şi la îmbunătăţirea soartei maselor este singurul mijloc constituţional de guvernare. Episcopul Mitrofan declară de criminală orice tentativă de a limita autocraţia. Markow, din extrema dreaptă declară, că partidul său, după voinţa autocraţiei recunoaşte Duma ca fiind o instituţie legislativă.

Viaţa la Bucureşti.

14 Noemvrie 1907.

Câteva zile ne mai despart de ziua deschiderii Parlamentului. Aceia ce s'a cugetat, s'a şoptit, s'a rostit s'a pus la cale sau s'a alcătuit, se va vedea la lumină. Proiectele guvernului, cunoscute azi tuturor, vor face să iasă la iveală toate gândurile, preocupările şi patimile acelor, ce fac numai politică de partid, de profit personal, sau de castă, când ele vor cere contribuţia de lumină şi votul reprezentanţilor naţiunei. E prea multă vreme dela represiunea revoltaţilor, pentru ca să le mai rămâie multă răbdare, acelor, cari voesc, îngrijaţi să cunoască odată ce se face?

Opoziţia atât a conservatorilor, în mare parte întunecaţi de interesul şi socoteala strâmbă de partid, cât şi a proprietarilor reacţionari de orice culoare politică, va da mult de lucru în parlament. Proprietarii nu vor avea drept pretext decât egoismul strâmt de clasă, bazat pe inviolabilitatea şi prestigiul proprietăţii, iar politicianii vor avea toate pretextele, cari i-au făcut să încurce ţara timp de 40 de ani.

*

Domnul Carp şeful partidului conservator, a anunţat şi d-sa un şir de proiecte de legi cu scop de a aduce îmbunătăţiri şi cu intenţii bune — căci nu se poate spune că d-l Carp după chipul său de a vedea nu are intenţii bune — dar concepţia proiectelor sale este strâmtă. O legalitate dusă la extrem şi un respect mare pentru tot ce e statornicit prin legi, prin împrejurări şi prin obiceiu, în beneficiul mai mult al proprietarilor, inspiră vederile d-lui Carp în chestia mare a zilelor noastre. In proiectele sale se vede gândul care nu vrea să jertfească nimic, nu vrea să tae nimic din aceea ce e consacrat din vechime. Sunt reforme ce se pot face pentru un popor şi pentru o ţară, cărora nu le mai trebue mult ca să fie fericite dar se înţelege nu într'o ţară, unde, după o atât de grea şi lungă suferinţă, au urmat evenimente atât de triste ca acelea din Martie.

*

Cârciumarii şi agrarienii se mişcă. Vizaţi direct, unii prin monopolizarea vânzărilor beuturilor spirtuoase, iar alţii prin reformele agrare, se pregătesc de apărare. Şi unii şi alţii au ţinut câte o întrunire în Dumineca trecută.

Cârciumarii au avut un congres general al colegilor din »întreaga ţară toată« — după cum, împreună cu preşedintele, s'au exprimat mai mulţi dintre oratori.

Intr'o limbă, pe care îmi părea odată că pe nedrept li o pune Caragiale în gură, timp de trei ore au protestat cerând retragerea proectului. Intrarea la »Dacia« a fost liberă, cu toate că s'ar fi plătit să dai oricât ca să ai ocazia să faci psihologia

---

cul comun (ansamblu) al diletanţilor. Aţi observat, că publicul rîde numai la întorsături nepreväzute, dar la scene a căror comic trebue pregătit, prin gradaţie, desfăşurat pe încetul, în clipa decisivă nu se găseşte accentul potrivit, care să stârnească râsul? Trebue că aţi observat. Şi veţi mai fi observat toate neajunsurile ansamblului, (mizanscenei) ce provine tot din acea cauză: că diletantul se gândeşte numai la sine, iar nu şi la ceilalţi. Impărţirea atenţiei, care face posibil frumosul joc armonios, vine numai după o lungă deprindere. E foarte greu până izbuteşti a-ţi privi rolul tău în întregime, şi nu numai al teu, ci al tuturora, al întregei acţiuni, cu valuri ce acu cresc, acu slăbesc, acu sunt iarăşi mai învălmăşite! Diletantul nu este în stare să-şi subordineze toate mişcările, toate nuanţele vocei şi toată nimica feţei, — să le subordoneze în vederea unui scop mai îndepărtat. Toată atenţia lui este a prezentului şi a persoanei sale. De aci se esplică şi faptul că diletantul umblă, se mişcă puţin pe scenă, pe când actorul de provincie — care se gândeşte mai mult la public decât la sine — aleargă într'una de colo până colo. (Neapărat *exagerarea* asta, este o şcoală bună pentru însuşirea libertăţii în mişcare!) Iar când el trebue să stea la o parte, lăsând numai pe ceilalţi să joace, el este ca şi luat de pe scenă. (D-şoara Pitiş în rolul Anetei, şi chiar d-şoara Dima.)

Sub aceste raporturi însă, „Năzdrăvăniile divorţului" au fost o adevărată reprezentaţie de diletanţi. Ca diletanţi apoi — în senzul de fragmentaritate. dat mai la deal — s'au afirmat braşovenii cu frumoase aptitudini de artă imitatoare. Trebue, desigur, mult mai tare exagerat, caricaturizat, trecut chiar în estreme, la formarea conglomeratului de tipuri ce este piesa. Trebue mai multă mobilitate a feţei şi mai multă umblare. Comicul vine tocmai din desfăşurările „clae peste grămadă", din ezuberanţa vieţii în scenă. Şi aşa însă putem constata cu toată lauda, că d şoara *M. Dima* a fost foarte naturală în rolul femeii „cu păr lung şi minte scurtă" cum i-ar zice Eminescu sau „gâscuţă", cum i se zicea în piesă; că d-na *M. Gr. Popescu* ne-ar fi dat o *şi* mai plastică figură de soacră, chiar foarte plastică dacă putea avea nepăsarea dela probe; că, însfârşit, *d. Mercheşanu*, cu apucăturile de vivacitate bătrânească de la sud; a creat foarte bine, deşi inegal, pe tata-socrul năpăstuit de porniri tinereşti, şi de doue femei despotice. Bursierul societăţii, *d. A. Bănuţiu* avea rolul principal, dar cam şters, dând fără îndoială jocul cel mai perfect între diletanţi, fiind cel mai degajat. Pe el însă îl judecăm cu altă măsură, şi-i cerem să ascundă conversaţia prea vulgar de naturală. Postulatul idealizării din celelalte arte, în arta dramatică se chiamă afectare moderată. Ceilalţi, n'au stricat. D-şoara *E. Pitiş* nu îşi porunceşte îndeajuns mişcărilor, şi cu fiinţa ei delicată nu s'a potrivit de loc rolul unei speculante. D-l *Neguţ* (Gurilescu) şi A. Bogdan (Guţă) deteră un rol de unchi şi un rol de prietin. Unul n'a stăruit destul în fraza stereotipă, ce face haz, celalalt n'a făcut bine c'a mers pe scenă ca în familie. Rolul de subretă îl făcu, cam desmierdat, d-şoara *Lucia Bogdan.*

— Câte-va cuvinte în chestia diletantismului pot să închee mai nimerit această dare de seamă. Ce rost are diletantismul în arta dramatică, şi ce rost are mai cu seamă la noi?

In genere diletantismul este făcut pentru plăcerea personală a oare-cui, fără pretenţii de publicitate mare. Rămâne, în cel mai reu caz, în familie. Diletantismul, tot în genere, este apoi o distracţie a aristocraţilor. Teatrul de diletanţi cu deosebire. Urându-li-se cu distracţiile avute până atunci, damele aristocrate au început a juca teatru — în cerc mai restrâns de privitori, fireşte. Burghezimea, clasele de mijloc, ca în toate, numai pe urmă au început să-i „imiteze" (vorba vine). Mai poate fi vorba: diletantismul s'a desfăşurat braţ de braţ cu filantropia generoasă!

Noi însă, cari nu suntem şi nu-i iertat să fim aristocraţi, la noi diletantismul are o menire specială: *el are să fie şcoala unde-şi vor face creşterea, în mod leznicios, talentele noastre dramatice.* O creştere fără multe jertfe, şi foarte naturală. Cine va avea mai frumoase aptitudini acela va ieşi mai de-asupra, nesilit de a-şi părăsi, în timp de încercări, casa sa şi treaba sa. Dar, ca şcoala asta practică să ne dea cât de buni absolvenţi, şi *cât de curând*, ea va trebui să ţină cât de multe ore la săptămână, cât de multe reprezentaţii la an. *Să joace diletanţii mai des, mai mult, piese diferite*, s'o facă asta negreşit, *almintrea şi diletantismul nostru devine o blajină distracţie aristocratică — convenţională.* Nu de profesori iscusiţi este lipsă — după oare-care maturitate, profesorul e numai zăpăceală! — ci ore mai multe, ezerciţiu mai mult, deprindere practică mai îndelungată. De vreau să fie îndreptăţite teatrele noastre de diletanţi, ele trebue să aibă în vedere, cu mijloacele arătate, scopul fixat mai la deal, liber de ori-ce gând de reclamă la propria persoană. Tot în vederea acestui scop, să căutăm apoi a angaja la teatrele de diletanţi mai mult pe cei din clasele mai de jos, pe lângă alte motive (le înşirasem într'un articol încă acuma-s doi ani, care, cât e pentru cetitori, putea remânea şi nescris) şi din acela, că cei mai slab situaţi materialiceşte şovăe mai puţin de-a se face pe urmă, actori profesionali. Din parte-mi, după câte reprezentaţii am văzut, talente dramatice de mari speranţe, numai la diletanţii din clasele mai de jos am găsit.

...Mi-ar plăcea, ca cine va nimeri să cetească acest foileton, să-l cetească *după* (fie şi înainte) foiletoanele despre trupa lui Zaharie Bârsanu.

S. C. D.

unei mulţimi lacome şi întunecate şi să râzi dacă ţi-e firea de ţaşa, iar dacă ţi-e altfel să te întristezi.

Eu care — zice un congresist din Sinaia — eu care fraţilor m'am coborât în mijlocul d-voastră din munţii Carpaţii, aici la Dâmboviţa... cine bea nu se mai duce... apă dulce, la această sfântă masă — e vorba de... tribună, era să zic tejghea — unde strălucesc stelele comerţului românesc şi se spune că legea asta trebue să se retragă.

Că şi eu sunt de aici. Nu sunt din Sinaia! M'am născut aici în Ilfov, lângă Bucureşti.

— Bravo! — răsună câteva voci puternice de cârciumari robuşti de munte.

Proprietarii la rândul lor, ca şi vânzătorii de beuturi spirtoase au hotărât în şedinţa de Duminecă dela societatea agrară pornirea unei lupte energice contra proiectelor guvernului.

*

O judecată aspră şi nemiloasă trimite din Berlin vremurilor de azi şi în special partidelor politice marele scriitor I. L. *Caragiale* într'o broşură de curând apărută. In ea se arată în chip desăvârşit stările de azi şi din trecut în ţară, dându-şi părerea pentru cauzele revoltelor bine cunoscute de toţi de când povestea cu instigatorii au trecut dela modă.

Bun cunoscător al mentalităţii şi moravurilor societăţii româneşti şi mai cu seamă a tuturor păcatelor politicianismului român, d-sa pune în lumină vie icoana mincinoasă şi strâmbă a acela ce se numea democraţie, legalitate şi parvenire.

D-sa de bunăseamă e prea pesimist, apoi, nepunând nici o speranţă în indreptarea ce ar putea să vină dela partidele actuale »istorice« cum le mai zice, ci toată nădejdea şi o pune în omul înţelept, care fiind tot pe atât de hotărât ar putea să aducă linişte şi mulţumire în ţară, numai printr'o lovitură de stat. E vorba de M. S. Regele, care în Martie astfel s'a rostit către o delegaţie de ,proprietari : »*Cauza dezastrului, în care a căzut ţara, este numai — da numai nenorocita politică, ce o fac partidele şi bărbaţii noştri de stat de 40 de ani încoace!*«

*

La *Liga culturală* prin stăruinţa domnului preşedinte, general Budişteanu şi mai cu seamă prin stăruinţa domnului N. Iorga s'a început un program de muncă pozitivă pe calea ce această instituţiune trebue s'o urmeze. De Crăciun va scoate un calendar al Ligii, care va cuprinde chipuri de domni şi de Români mari, într'un belşug ce nu s'a mai întâmpinat la noi, apoi vederi de monumente istorice, iar ca text poezii originale, povestiri, descrieri de călătorii, articole de istorie etc.

In primăvară Liga va patrona o expoziţie istorică, iar de acum se vor deschide la Ligă şedinţe muzicale şi conferenţe cari au şi fost începute Sâmbătă seara, la 10 Noemvrie prin conferenţa d-lui Iorga *despre cultura naţională*, conferenţă pe care spaţiul nu mă lasă ca s'o resum aici, ca să pot arăta cu câtă plăcere a fost gustată.

*

Societatea corală »*Carmen*« sub conducerea maestrului Chiriac şi cu concursul orchestrei permanente a ministerului instrucţiunei publice a dat Duminecă trecută la Steneci primul său concert din acest an.

S'au cântat bucăţi populare de ale lui Dima, Vidu şi Chiriac, apoi alte bucăţi clasice executate cu o fineţă care face din această societate o adevărată cinste pentru oraşul Bucureşti.

Concertul s'a terminat cu frumoasa odă-simfonie »*Pustiul*« în care s'a distins mult d-l Căpriţă, un ardelean talentat. Nu mai vorbesc de d-şoara Bonciu, care într'o bucată populară a dat nişte accente, cari au înduioşat până la lacrimi.

*

A reapărut »*Prezentul*«, ziarul liberal, încetat în Iunie. Tot în aceste zile a mai apărut un ziar de dimineaţă liberal zilnic »*Viitorul*«. E totodată un ziar politic şi de informaţii pus sub direcţia domnilor Duca şi Banu. Se prezintă în condiţii cât se poate de bune, fiind redactat de oameni, cari reprezintă o valoare în politică şi în publicistică.

M.

Amnestiarea desertorilor.

Publicăm în următoarele punctele principale ale decretului de amnestiare a Maj. Sale Monarchului nostru, pe care l'am semnalat în n-rul nostru de eri, la ultimele ştiri. Iată dispoziţiunile mai importante ale acestui decret:

1. Tuturor membrilor aparţinători armatei şi marinei de răsboiu, cari se află în arest pentru neobservarea unui ordin de convocare, respective pentru delictul primei desertări, li se iartă pedeapsa cu ziua de 2 Decembrie n. 1907.

2. Tuturor membrilor aparţinători armatei şi marinei, cari sunt traşi în cercetare pentru un delict comis înainte de 2 Dec. 1907, şi în contra cărora s'a dat un mandat de urmărire pentru un astfel de delict, sau cari se aşteaptă la o urmărire sau pedeapsă disciplinară, li se iartă continuarea cercetării şi pedeapsa, şi anume, acelora, cari încă nu sunt traşi în cercetare, pe lângă condiţiunea, ca în restimpul dela 2 Dec. n. 1907 până cel târziu la 1 Dec. 1909 să se anunţe în persoană la una din autorităţile politice sau militare din ţară, pentru a fi luaţi în considerare la amnestiare.

3. Tuturor membrilor aparţinători armatei sau marinei de răsboiu, cari pentru delictul desertiunii, au fost osândiţi să servească peste timpul de serviciu obligat, li se iartă prelungirea serviciului cu ziua de 2 Dec.

Decretul excepţionează apoi dela amnestiare pe cei, cari au comis delicte în înţelesul §-lui 6 a legei din 1890 şi a §-lui 4 a legei pentru Bosnia şi Herţegovina, din anul 1904 şi pe cei cari au fost deja pedepsiţi (degradaţi) pentru delictul desertiunei.

Ministerul de răsboiu a luat deja dispoziţiunile necesare pentru executarea acestui decret. Intre altele, ministerul de răsboiu dispune, ca acelor persoane, cari fiind în străinătate şi-au exprimat la consulatele austro-ungare din respectiva ţară intenţiunea de-a se reîntoarce acasă spre a fi împărtăşiţi de amnestiare, să li se libereze din partea consulatelor, documente de legitimare. In cazul când vor fi prezentate astfel de documente, autorităţilor din Austro-Ungaria, aceste să certifice pe ele anunţarea respectivelor persoane.

Amnestierea aceasta este pentru Ungaria de o deosebită importanţă, fiindcă ea va promova în măsură mare reîmpatriarea emigranţilor din America. Este lucru ştiut, că între emigranţii ungari se află mulţi desertori, cari cu toată situaţiunea economice nefavorabilă din America, prin care au fost dimişi mii de lucrători din serviciu, nu se puteau reîntoarce în patrie. Prin decretul Maj. Sale li s'a făcut acum posibilă reîntoarcerea.

Imunitatea violată a deputatului A. Vaida.

Şedinţa Camerei în 26 Nov.

In sfârşit, după multe tărăgănări, chestia lui Vaida a fost supusă judecăţii parlamentului. Prin raportorul *Hédervdry L.*, comisia de imunitate a prezintat cunoscutul raport, în care se recunoaşte că mai mulţi deputaţi cu purtarea lor au silit pe Vaida, îndouă rânduri, să părăsească parlamentul, dar nu se poate şti anume *care din aceştia* e vinovat — propune deci, să se treacă la ordinea zilei asupra chestiei. La raport a luat cuvântul întâi *Nagy Gy.* vestitul bătăuş, (care nici n'a fost de faţă la a doua violare!) şi a spus că Vaida nu de silă, ci de »laşitate« (preşedintul îl chiamă la ordine), a părăsit şedinţa. Apoi, din partea deputaţilor naţionalişti a vorbit *I. Maniu*, foarte liniştit şi cumpătat, arătând părerea clubului naţionalist. A zis, în întregime, acestea:

I. Maniu: Onorată Cameră! Nu voesc, să păşesc pe acel tren al deşteptării patimilor, pe care l'a urmat în discursul său d-l deputat, care a vorbit înaintea mea.

Resping şi protestez în contra acelor invective, cu cari d-l deputat ne-a onorat pe noi, pe mine şi pe prietinii mei, cari nu-s prezenţi.

Onorată Cameră! In chestia reîntroducerii ordinii de drept, toată speranţa mi-am pus-o în comisia de imunitate. Acum însă toată speranţa mi-o pui în On. Cameră, pentruca ea cu înţelepciunea şi cu sentimentul ei de drept, să afle calea, pe care se poate restabili ordinea de drept şi prin aceasta să dee satisfacţia ce se pretinde în urma violării unui drept, ce nu priveşte un partid, ci suveranitatea întregei Camere.

Onorată cameră! Violarea dreptului de imunitate am anunţat-o eu. Pentru motivele arătate, pentru adeveritatea lor, pentru faptele pe cari le-am anunţat ca întâmplate pot chezăşui cu toată hotărârea, cu toată puterea mea morală înaintea oamenilor şi înaintea lui Dumnezeu. N'am fost pregătit, căci judecând cu minte sănătoasă şi logic, nu puteam să ţin seamă de faptul că domnii aceia îşi vor tăgădui isprăvurile. (Voci zgomotoase şi exclamaţii în stânga: Ce fel de vorbe-s astea? La ordine!)

Preşedintele: Pe dl deputat Maniu îl chem la ordine!

Szoko'y Tamás: Daţi-l afară! (Voc în stânga şi în dreapta).

Iuliu Maniu: On. Cameră! Aderez întru toate la enunciaţiunea comisiei de imunitate, că: »dacă vr'un membru al camerei e împedicat în manifestarea voinţei sale sau în exercitarea drepturilor de deputat, faptul acesta atinge prestigiul întregei camere«. Chiar din motivul acesta voesc, on. cameră, să obţin satisfacţie nu numai pe seama lui Alexandru Vaida, ci pe seama întregei camere. (Voci în stânga).

Zakariás J.: Dar naţia maghiară când capătă satisfacţie?

Ştefan C. Pop: Şi-a cerut scuze dela Cameră! (Voci agitate şi exclamaţii în stânga: Acesta nu a fost satisfacţie! Preşedintele sună).

Iuliu Maniu: Faţă de observaţiile d-lui preopinent, eu cer o astfel de satisfacţie. (O voce din stânga: Trăiască dieta dela Onod!)

Ceea ce se zice mai departe în raport nu este în concordanţă cu celelalte părţi ale raportului d-lui referent, căci chiar d-lui în mod concret a arătat, cari sunt aceia, cari au vătămat dreptul de imunitate al deputatului Dr. Alexandru Vaida Voevod. De aceea nu pot să mă împac cu concepţia, că vătămarea dreptului de imunitate din partea singuraticilor deputaţi nu s'a putut fixa, de oarece nu s'a putut stabili în mod concret.

Raportul acela, pe care d-l referent l'a adus în faţa On. Camere, în baza căruia On. Cameră să declare că s'a atacat dreptul de imunitate, îl primesc atât în numele meu, cât şi în al partidului naţionalităţilor. Dar adausurile ce le-a făcut în scris comisia de imunitate pe lângă declaraţia de mai sus, nu le pot primi. Nu le pot primi, pentrucă adausurile dela acest proiect nu sunt fapte adevărate. (Strigăte: Oho!) Dupăce însă chiar eu am fost acela, care am denunţat atacarea dreptului de imunitate, aşi fi avut dreptul să aştept, că întru cât datele cercetării n'au dat indicii îndestulitoare, că atacarea dreptului de imunitate s'a stabilit, că fără nici o îndoială să fiu provocat în baza regulamentului camerei, de a depune dovezile, ce-mi stau la dispoziţie, în calitatea mea de denunţător al atacărei acestui drept. Acest lucru fată de mine nu a fost observat şi astfel s'a făcut o greşală de procedură.

Cu toate acestea, nevoind, ca această chestiune, care este aşa de potrivită pentru trezirea patimilor, (Aprobări.) să fie readusă la ordinea zilei şi a o scormoni mai departe, rog onorata cameră, să nu ia în considerare proiectul făcut de deputatul antevorbitor, ci să primească pe acela al referentului comisiei de imunitate. (Aprobări pe băncile naţionaliştilor.)

A cerut apoi cuvântul croatul *Lorkovici*. Kossuthiştii, văzând în asta o »con-

---

Popa Prorocu şi diacu Petru Păscălie.

— Ispravă de pe timpul lui Mătieş-Craiu. —

III.

Părintele cu patrafirul, pe masă cu răstignirea şi cu cărţile bătrâne, cu ochelari pe ochi, sta cu faţa către uşe cetind lângă un feşnic cu trei brăţare, din cari se ridicau trei lumini de ceară, dar numai cea din mijloc ardea.

— Bună ziua sfinţia Voastră!

— Bună-ţi fie inima, boierule, dar ce vânt te-a purtat, până în căscioara, ce cuprinde pe supusul slugă a lui Dumnezeu?

— Io vinit părinte, se rog la D-voastră, ştiu, auzit io, che dipceşte mult... calu moyio fugit, ori cât da dache aflam la el, fii bună pdrintye, citeştye chertile vost sfint... se vezi doar meglehet che vede unde ment el barem, şi văzând că părintele nu-i dă nici scaun de şezut, şi că părintele îl fulgera din ochi, puse un pumn de galbini pe masă, ez kis arvuna... dache potem află calul io de trei ori facem gremadă, şi zideştem în piatră biserica vost, numai să aflat calul.

— Ce crezi Măria ta? Cu aur vreai să-ţi speli păcatul cel groaznic, şi cu aur vreai să mă ispiteşti pe mine? Aurul nu-mi trebue, nu-l primesc, dar biserica, care te-a împins deavolul s'o risipeşti, eşti dator s'o faci mai frumoasă decum a fost şi la astă faptă şi eu îţi voi stă cu ce şi cu cât voi putea într'ajutor... zise părintele şi ceti mai departe.

— Şi ala bun! Ajute la mine! Spunye unde gosim calul, şi io tot face bun la loc!

— Măria ta, eu cu ajutoriul lui Dumnezeu ţi-aş ceti din Păscălie, dar să nu spui în lume la nimeni, căci e mare păcat nouă a descoperi secretele destinului!

— Io pe a myyeu onoare prindem che nu spunyem.

Popa îi întinse mâna, apoi luând o carte bătrână şi mare se întoarce spre răsărit, şi începu a ceti cu glas tare...

„Furat-au hoţii codrului calul boeriului, ajunseau zorile zilei, şi l'au legat pe cal în poiana Mărului de trupina părului, ce zisa nefăcută, ca pe seara viitoare să-l ducă în prinsoare, peste şepte ţări şi mări, fiind cu toţii călări pe armăsari dela tătari...

— Unde! Unde! porintye lelkem?

— Ştii în pădurea D tale este-o poiană, care se numeşte „Poiana Mărului"?

— Da! ştii, acolo puşoat io on medve.

— La trupina unui păr e legat Dupcalul Măriei tale, dar iute să alergaţi, să-l dezlegaţi, căci pe seară dacă staţi, mai mult calul nu-l aflaţi!

— Mulţam! merem fugam! dache fi aşa porintye zideştyem o biserica mundre tare! şi boeriu eşi c'o falcă 'n ceriu cu una 'n pământ, chiemă patru argaţi călări şi-o luă în ruptul capului, spre prăpăstioasa coastă păduratică.

Abia se apropiară la o sută de paşi până la poiană, şi de-odată răsună dealurile cu codrii de un nechiez cutremurător!

Boeriul nu-şi credea urechilor!

Apoi sosiră, şi-l văzură pe cal legat de-un păr, în poiana din mijlocul codrului, şi-acum nu-şi credea ochilor.

— Mare ivăţat popa Prorocia? Mare om este, cum spus la minye éppen akurátus ugy van! No las oă doruiesche şi pe el şi biserica face de piatră.

IV.

Cinci ani de zile trecuse, şi biserica de trei ani era zidită frumoasă şi împodobită cu scumpe zugrăviri şi ornate şi prapori. Boeriul îşi ţinuse cuvântul, văzând că popa românesc e întreg-întreguţ a lui Dumnezeu.

Diacoul s'a fost îmbogăţit, iar popa Prorocu avea căruţă cu cai şi căpătase zapis de nobil, şi era bine şi frumos, şi cuminecau lăudau în biserică pe Dumnezeu, alduiau pe Împăratu pe boeriu şi pe Popa cu diacu. Fără să ştie cum, dar totuşi bănuiau ei, că ăsta-i lucru mare, lucru minunat, lucru... pe care mai numiţi-l şi D-Voastră iubiţi cetitori cum vă place mai bine.

Mergeau dar foarte bine trebile în cele trei sate, cari aveau o biserică ca a lui David, ori Solomon!

Intr'o seară din postul-mare, tocmai se aflá diacul Păscălie la Popa Prorocu, isprăvind împărţiala cu curatorii, când iată că dela curte vine un argant, şi-i aduce lui popa nost o carte cu 5 peceturi împărăteşti şi apoi argatul iar se duce!

Părintele cu diacou stau înlemniţi, şi se uită cât unul la altul, cât amândoi la cartea dela 'npăratul.

— No diece? pe dinafară sună bini titulușu cu nobilii, dar oare înontru ce-o fi Crişu o mâcrişu?

— Să-mi dai în cap, şi nu priisep Părinte — zise diacu ştergându-şi fruntea de sudori, şi încreţând din genele-i stufoasă, să depărtă încet-încet de lângă cartea aia — nici el nu ştia că pentru-ce nu-i în de mână să stea pe pace, ci părea c'ar vrea să nu fie aci...

Cartea stă pe masă. Părintele cu coatele pe genunchi cu ambele mâni periindu-şi barba cu nădejde o privia par'că întrebându-se:

De-aş şti, ce stă scris nici nu o aş desface: „Domini nobile Ioannes Prorocu". — Mândru scrie împăratu! se încumătă diacu privind cu coada ochiului cartea, care părea că vrea să-i sară'n cap.

— Diece! Desfă.o tu, şi eu o voi ceti, ori o desfac eu, şi-o ceteşti tu!

— Apoi părinte sfinţia ta, eu n'o ştiu desface, şi lătineşte nu ştiu ceti... io zic s'o laşi pe mâne, că azi e Vineri şi-i zi fără noroc...

— Ce poţi azi nu lăsă pe mâne zise părintele şi luând custura, îi crepă foalele la cartea aia de spaimă.

Diacoul nu-şi luă ochii de pe cinstita faţă a popii, care se schimbă în color

spirație«, au făcut o larmă și o gălăgie ca la gura cortului. Timp de cinci minute nu auziai decât vorbe grosolane. *Olay* era în fruntea gălăgiei. Striga că Croații n'au drept și nu-i vor lăsa nici cu un preț să vorbească în limba lor. Presidentul Iusth a isbutit să spună numai atât că ba, au drept. Ședința a trebuit suspendată pe un sfert de ceas. In vremea asta Wekerle a isbutit să aducă o înțelegere, după ce mai nainte croații și kossuthiștii își arătaseră pumnii. Lorkovici a declarat, că el n'a avut știre de învoiala între naționaliști și kossuthiști. Dr. St. *Pop*, a făcut propunere de a se constata lămurit violarea imunității, însă camera a primit propunerea comisiei, și a trecut la ordinea zilei.

Hlinca către poporul său.

(In ciuda tuturor faimelor, ce s'au răspândit despre părintele Hlinca, care e de o vreme în Austria, că nu va avea curaj să vină acasă, și să-și îndure pedeapsa de doi ani închisoare — acesta vine să dea de știre poporului său că este hotărât a purta cu bărbăție cununa de spini, și cu acest prilej, trimite o prea frumoasă și duioasă scrisoare, către cei de acasă, pentru cari doi ani de zile nu va putea lupta.)

„Maghiarilor, de ce m-ați osândit? Ce am făcut eu, și care este temeiul răsvrătirei mele?

Este cu putință, ca lucruri, pe cari voi le proslăviți de virtute, îndată ce le facem noi, să le priviți drept răsvrătire și păcat? Este cu putință ca ceea-ce pentru voi e un lucru vrednic de laudă, pentru noi să fie necinstite? Eu am zis către poporul slovăcesc următoarele:

1. De ce nu vă ridică statul școli cu limba de propunere slovăcească, unde să învățați cel puțin tatăl nostru în limba maicei voastre?

2. Dați năvală cu puteri unite, pentru apărarea limbei strămoșești! De ce nu ne dau ei nouă hotărâri judecătorești și citațiuni scrise în limba slovacă, dacă așa prescrie legea?

3. De ce pertractează ei în numele vostru la tribunal în limba maghiară, câtă vreme voi nici habar nu aveți de limba aceasta?

Da! Acestea sunt cele trei păcate strigătoare la cer, pentru cari am stat eu o jumătate de an în arest preventiv între țigani, hoți și tot soiul de pierde-vară, iar altă jumătate de an între duelgii. Dar bine, păcat este să ceri executarea legilor?.... Rămâneți cu bine dragii mei. Rămâi cu bine popor iubit și ia aminte bine cuvintele, ce ți-le spun. Ușor se poate să fie cele din urmă, căci astăzi ajung pe mânile dușmanilor, dar voi gândiți-vă la mine și la dreptate. Voi bătrânilor păstrați-vă moștenirea părinților voștri și apărați-vă curățenia credinței. Impliniți-vă datorințele creștinești, căci bine să vi-o însemnați — fără credință, nici Dumnezeu nu vă ajută. — Apărați-vă drepturile naționale și nu lăsați din ele nici cât e un capăt de ață fără luptă.

Voi slovacii sunteți locuitorii străvechi ai țării, nu lăsați, ca să vă desmoștenească, chiar și dacă de o sută de ori vă vor batjocuri și huidui ca pe trădători de țară. Le-ar plăcea mult să vă desmoștenească, dar nu vă lăsați. Nu de mult am văzut în muzeul din Praga, tabloul „Luptătorul rănit“ al pictorului Vereșceaghin. Pe luptător îi sfătuesc tovarășii să se culce și să moară. Eu vă îndemn pe voi însă, ca cu toate că sunteți răniți până la inimă și jigniți adânc în sufletele voastre, să nu vă culcați și să nu muriți, căci poporul slovac nu s'a născut pentru o viață efemeră, ci sa născut ca să trăiască.

Nu vă descurajați, căci învierea trebue să urmeze!

STIRILE ZILEI.

— 15 Noemvrie v.

In chestia măcelului din Christian continuă cercetările. Săptămâna aceasta au fost din nou ascultați și vizitați în Brașov cei răniți. Sentința se va aduce probabil de-abia pe la mijlocul lunei Decembrie. Faimosul sergent Wolf și complicii săi sunt deținuți în arestul militar din Brașov, unde își așteaptă pedeapsa meritată. Cu bucurie aducem știrea, că tînărul Pascu, rănit mortal, a scăpat cu viata. Deși încă nu e vindecat pe deplin, Pascu a putut părăsi spitalul.

Incă unul. Andrei Sulik Kucsera, unul din răniții dela Cernova, dus la spital în Budapesta, a răposat în suferințe grele. E al cincisprezecilea.

Chestia fonografului »Societăței fondului de teatru«. „Drapelul“ din Lugoj publică următoarea rectificare: „On. Redacție! Vă rog să binevoiți a da loc în prețuitul ziar „Drapelul“ următoarei rectificări: In nr 124 al „Drapelului“ din ăst an, în darea de seamă despre adunarea generală a „Societății noastre de teatru“ între altele se zice: „Ostenelele d-lui Dr. Dobrin în chestia fonografului cer 1600 coroane și ceva pentru a se putea realiza hotărârile luate în această direcție“. Nu știu de unde provine informația aceasta, știu însă că e greșită. Eu nu am cerut pentru ostenelele mele avute cu procurarea fonografului nici un crucer, ba nici pentru spesele mele avute cu o călătorie făcută la Viena în chestia fonografului nu am cerut și nu am căpătat dela Societatea noastră de teatru și nici dela nimeni altul, nici un crucer. Tot greșala aceasta supărăcioasă s'a făcut și în „Gaz. Trans.“ Nu pot presupune, că să fie lucrul acesta cu intenție pus la cale de cineva, după ce văd, că „Gazeta Transilvaniei“ în nr. 249 sub titlul „O lămurire“, între știrile zilei, e constrânsă să constate fată cu rapoartele greșite din „Lupta“ și „Pop. Rom.“, că „adunarea generală în Cohalm a Societății pentru fond de teatru a fost deschisă și presidată de d-l vicepresident Virgil Onițiu și nu de d-l Andrei Bârsan“. Nu e mirare dar, că mie mi-se face o neplăcere, dacă și la adresa Societăței de teatru — a doua instituție culturală a noastră — se întâmplă o greșală așa de boacănă, ca să se schimbe vicepresidentul Asociațiunei cu al Societății de teatru. Un serviciu informativ mai exact peste tot e de dorit ziaristicei noastre. In speranță, că nu vă supăr cu rectificarea mea, care ar fi de dorit — și eu rog — să o reproducă și „Gazeta Transilvaniei“, vă salut. Lugoj, XI/25 1907. *Dr. George Dobrin*, advocat“.

Din parte-ne adaugem, că suntem deplin recunoscători d-lui Dr. Dobrin pentru ostenelile d-sale și suntem în deplină cunoștință că ele au fost gratuite. Fraza din raportul nostru trebue interpretată așa: cumpărarea și înzestrarea fonografului cu cele de lipsă, pentru care a *ostenit* d-l Dr. Dobrin cer, iar nu d-l Dobrin cere *pentru* osteneli. Noi am dat întiiașdată aceste cuvinte, dar nici prin gând nu ne-a trecut a le atribui înțeles tendențios.

Recrutarea. Ministrul de honvezi a dispus săvârșirea lucrărilor pregătitoare cu privire la recrutarea din anul 1908, pentruca la casul, dacă parlamentul va vota contingentul de recruți, asentarea să se poată efectui pe basa datelor complecte. Intr'un lung comunicat se dau toate deslușirile privitoare la conscrierea și tragerea la sorti a recruților și favorurile susținătorilor de familie. Tragerea la sorți în cercul Brașovului se va face la 14 Ianuarie n. în casa »sfatului«. La asentare au să se presenteze cei născuți în anii 1887, 1886 și 1885.

Catehetii români dela gimnaziul de stat din Făgăraș. D-nii Dr. N. Regman și Oct. Popa, în deplină armonie au înființat un curs de limba română pentru elevii români dela acel gimnaziu. Prima prelegere a fost în 17 Novembrie. D-l Dr. Regman a vorbit cu mult avânt elevilor despre desvoltarea culturală a Românilor din Ardeal.

In Roma primarul e ovreu. Zilele trecute s'a făcut alegerea de primar în Roma, și a fost ales, cu 60 de voturi față de 12, marele bogătaș evreu Ernesto Nathan. Familia Nathan e cunoscută încă de pe timpul revoluțiilor italiene, când ei erau mari sprijinitori ai celebrului ministru revoluționar, căruia se datorește unirea Italiei, — Mazzini. Acuma sunt și ei monarhiști. Cel ales acuma de primar și-a păstrat confesia israelită, apoi se zice că până acuma-s trei ani fusese șeful francmazonilor. Pentru cauzele acestea se crede că alegerea lui de primar, s'a făcut ca o vădită demonstrație în contra catolicismului. Despre persoana lui de altfel se spun multe bune și frumoase. Se așteaptă primenirea orașului dela cunoștințele lui de gospodar și dela hărnicia lui cinstită.

Ridicarea cvotei a cerut-o Fr. Kossuth. »Az Ujság«, aduce interesante amănunte dela negocierile între cele două guverne, susținând chiar în articolul prim autenticitatea lor. Spune că la început, ridicarea cvotei era să se facă numai cu 1·6%. Asta a îmbiat'o Kossuth, în schimb pentru numirea de tratat vamal, a uniunei economice. Când apoi Beck a stăruit să rezolve chestia băncii în legătură (iunctim) cu pactul, Kossuth a cerut izolarea acestei chestii. In schimb, el de bunăvoie a mai oferit 0.4% la ridicare. S'au mirat mult chiar și Wekerle, de ce stărue Kossuth în astea, dar acuma observă că el le prezintă ca mari cuceriri independiste.

Pentru masa studenților români din Brașov au contribuit cu lista elevului *Augustin Munteanu*, cl. I. com. următoarele stim. persoane: Dr. Nicolae Ionescu, adv. și dir. exec. al »Sebeșanei«, Caransebeș, 10 cor., N. J., Caransebeș, 3 cor., Vasile Moriția, forestier-adjunct, Caransebeș, 1 cor., Tipografia și librăria diecesană în Caransebeș. 3 cor., N. N.. Caransebeș, 2 cor., George Neamțu, învățător, Borlova, 1 cor., Tr. Ionașiu, prof. de gimnastică, Caransebeș, 1 cor., L. Rădulescu, cassar la »Sebeșana«, Caransebeș, 1 cor., C. Călțunar, proprietar, Caransebeș, 2 cor., A. Cuinar, funcț. la Sebeșana, 1 cor., Ioan Lăpăduș, paroh, Ohaba-Mutnic, 1 cor., Wassilievits Melani, practicantă la »Sebeșana«, Caransebeș, 1 cor., X. 3 cor., Nicolae Popea, Epp., Caransebeș, 10 cor., Filaret Musta, arhimandrit, Caransebeș, 5 cor., N. N. 1 cor., B. F., Sebeș, 2 cor., Aliontie Achim, cassar la libr. diecez, Carasebeș, 1 cor., Vuc, Caransebeș, 2 cor., »Banca Poporalá«, institut de credit și economii ca societate pe acții în Caransebeș, 5 cor., Elena de Iacobich, Caransebeș, 2 cor., »Severineana«, societate comercială pe acții, Caransebeș, 5 cor., Ioan Șușoi, contabil la »Severineana«, Caransebeș, 2 cor., Maria Weeber, cassieră la »Severineana«, Caransebeș, 1 cor., Nicolae Anca, sodal la libr. diecez., Caransebeș, 1 cor., Petru Valușescu, Caransebeș, 1 cor., S. Tătariu, contabil, Caransebeș, 1 cor., Antanasie Suciu, 1 cor., Mitru Opiea, 1 cor., Ioan Deregatoriu, 1 cor., Bocean Nicolae, 1 cor., I. St. D. 1 cor., Lințu (Ioan), exactor la Conzistor, 1 cor., și încă alți numeroși binefăcători cu sume de câte 50, 40 și 20 b., laolaltă în sumă de *89 cor.*

Primească marinimoșii donatori cele mai călduroase mulțămite. — *Direcțiunea gimn. gr. or. român.*

Societatea acad »Junimea« din Cernăuți, s'a constituit pentru anul 1907—08, în modul următor: Președinte: Cornel Cornean, stud. în teol. Vicepreședinte: Aurel Moldovan, stud. în fil. Secretar I.: Nicu Popescu, stud. în drept. Secretar II.: Stefan Cercel, stud. în teol. Cassar: Vasile Cârdei, stud. în fil. Controlor: Silviu Dragomir, stud. în teol. Bibliotecar: Alexandru Morariu, stud. în fil. Econom: Toader Zub, stud. în fil. Membrii fără funcție: Ioan Grămadă, stud. în fil. Nicu Sauciuc, stud. în dreapt.

Școalele unguresti din România. Ungurii au în Bucuresti grădină de copii cu 127 copii, școală elementară de fete cu

---

vii, și când gălbinea fața părintelui ca moartea, diacu de-a rostu știa că și el să ngălbinească ca ceara.

— No diece! știi tu dragul meu și al lui D-zeu ce stă scris în cartea asta?

— Hei! îmi stà mintea 'n loc ca legată.

— Apoi ca să nu-ți stee mintea ca legată, apucăte și-mi spune mie diece, că oare înălțatu împărat de ce ne chiamă pe noi la el?

— Și pe mine?

— Așà sună, că amândoi să mergem, și încă iute! apoi acum diece o fi ce-o fi! Acu să te apuci și să-mi spui tu unde-i legat *„calul boeriului“*, vezi asta de n'ar fi una... că boeriul e la împăratul...

— Doamne feri și apără, mie numai de aia mi-e frică, să nu ne strice iar biserica..

Mai vorbiră ei mult, apoi împătură popa cartea, și se pregăti de drum spunând diacului, ca și el să se pregătiască, că vor merge la curtea 'npărătiască.

V.

Popa se prezentă înaintea lui Mătieș-Craiu:

— După cum mi-a spus boierul, d-ta ai darul a descopori secretele lumești, iar după cum vezi, am aici filosofi și cărturari de pe la toate împărățiile lumei, dar nici unul nu-mi știe descoperi și ghîci un lucru, care faptă îmi face multă supărare. Deci trebue să fii tu, Părinte, acela om, care să mă îmbucuri și pe mine și pe împărăteasa prin descoperirea, și tâlcuirea acestui secret.

— Grație căpșorului meu înălțate împărate, dar eu nu știu cetì în viitor, și... nu știu în trecut, și nu știu acuma, iată nici un pic..

— Dacă 'n timp de-o zi și-o noapte nu-mi descoperi, unde este inelul de aur al împărătesei, atunci îți va sta capul cu susu'n jos, zise împăratul, iși 'ntoarce spatele lăsându-l pe părintele în cele mai grele friguri și cele mai galbine sudori, care nu mai își da seamă de ce se petrec cu el.

— No diece! bine ne-a potcovit boeriul, acuma de unde primejdie să putem noi ști, că unde-i inelul împărătesei?

— D'apoi nălțatu împărat din pricina asta te-a chemat aici?

— Da vezi că, numai eu așa cred că 'napoi nu vom merge, mi-a promis că-mi pune capul cu susu 'n jos, de noi ști... vezi, vezi diece, ai păcătuit acu-s cinci ani, și-acuma m'a ajuns și pe mine mânia amarului...

— Bine c'avem biserică părinte!

— Bine tare diece, dar să nu bănuiască ceva boeriu, că paremi-se ne va risipì iar și biserică...

— Valeo! Donmne mântuește-ne de primejdie, să văetă diacul lovindu-se peste cap în odaia, ce-au avut'o popa, ca o zi și-o noapte să locuiască, până va afla de pe stele, ori din păscălie, ori de unde-a vrea el, că unde-i inelul împărătesei cel scump cât o țeară și mândru-mândru!

După multă bătae de cap, fără nici un folos, părintele începù a se rugà lui Dumnezeu, a se pregătì de moarte cu treabă bună, iar diacu era mort de jumătate, și nu știa ce să se facă!

La zece oare, dimineața, o femeie le servì dejunul, — iar diacu, ne mai știind ce zice și ce face, începù a număra mâncările.

— No! asta-i... una... părinte!

— Una z'o aceea diece,... mai două mai avem, și-apoi sănătate bună...

— Auziți voi bre! Ne-o bătut Dumnezeu! Popa ăsta cu barba aia roșie, să știți, că-i cu spirituș! — să năpusti în culină ceea.

— No... no... că doar n'o bănuit ceva? se grăbiră cele trei a-o întreba, tremurând ca varga deodată.

— Nu c'o bănui, ci mi-o spus adevărat în față cât era să scap farfuriile din mână.

— Vai de mine!

— Și ice că „asta-i una“, și că mai două mai avem! apoi sănătate bună!

— Ci nu ne 'nfrica!

— Ba io aș zice, că la amiazi să meargă alta dintre noi, și de-o cunoaște și pe aia, atunci să ne punem în coate și în genunchi și să-l rugăm pe părintele ca să ne scape dela moarte, e popă românesc, și i-s'o face doară milă.

— Ei... he!... asta-i a doua, diece!

— A doua z'o aia părinte, adăugă diacul iar biata servă scăpà tacâmurile din mână.

— Of! of, m'au apucat matricile mă rog D-voastră, zise ea tremurând și fugi îndărăt.

— Asta-i a treia și cea din urmă, zise iar părintele către diacu oftând, când i-se aduse cina.

— A treia z'o aia părinte... și cea de taină pentru noi! înghiți diacul una.

. . . .

— Prea sfinte părinte, începù ea îngenunchiând și cuprinzându-i preotului genunchii, eu văd că sfinția ta știe tot...

Acum toate trele veniră, puseră inelul naintea popii pe masă, de a cărui strălucire se lumină întreagă încăperea și ele bătându-și capul de pământ, plângând cereau părintelui, să facă ce va face și să le scape viața de moartea rușinoasă

Diacul de bucurie începù a cânta deodată toate opt glasurile:

— Iți dăm fie-care câte-o mie de taleri, numai scapă-ne dela moarte!

— Fie! zise părintele privind inelul cel tare minunat, și aducându-și aminte, că și el numai acum scăpase iar ca prin minune dela moartea năpraznică, ce i-o promisese marele Matieș-Craiu.

Cele trei, cu lacrimi de bucurie îi sărutau poala hainei, și sărutau mânile, până și Doamne iartă-ne, ale diacului care cânta cu vers nalt că „Mare este Dumnezeu! și să lăsă să fie sărutat pe mâni.

— Aduceți-mi o gălușcă și-un Curcan fătul meu! și mergeți și vă rugați lui Dumnezeu, căci numai el vă poate șterge greșala, eu v'am scăpat dela moarte, mai mult nu pot face!

376 eleve, şcoală civilă de fete cu 34 eleve, şcoală de Duminecă cu 37 fete, şcoală de cusut cu 51 fete, şcoală elementară de copii cu 327 elevi, şcoală de ucenici cu 59 copii. Mai au şcoale: 1 în Buzeu, 2 în Brăila, 1 în Craiova, 1 în Giurgiu, 1 în Piteşti, 1 în Ploeşti, 1 în Târgovişte, 1 în Turnu-Severin, toate cu limba de propunere maghiară. Se cultivă în limba lor în România: 632 copii maghiari şi 629 fete maghiare. Nimenea nu vrea să-i romanizeze cu forţa. Pot învăţa ungureşte cât le place, pot cântà imnul maghiar şi pot folosi neconturbaţi steagul maghiar. La noi în Ungaria însă ştim cu toţii ce se întâmplă cu şcoalele naţionalităţilor.

Bagatelizarea elementului românesc pe căile ferate ungare. Nu este nouă plângerea noastră, că organele puse în serviciul căilor ferate ungare tratează în mod cât se poate de maşter şi scandalos pe călătorii români, îndeosebi ţărani, arătându-le prin o atitudine provocătoare, că Românii sunt numai cetăţeni de a doua mână. Un caz, care ilustrează această experienţă tristă, este cel întâmplat Luni în 25 Nov. n. după amiaz la gara din Bartolomeiu. O ceată de vre-o 17 persoane, între cari 7 Români Râşnoveni cu nevestele lor, aveau să urce trenul spre Râşnov. Fiind vagoanele de cl. III. ticsite de călători, conductorul a deschis pe seama călătorilor, rămaşi pe peron, un compartiment de cl. II., în care a dat voie să se urce numai Ungurilor şi Saşilor. Românilor noştri îmbrăcaţi în haine de sărbătoare, nu le-a permis să se urce în acest vagon si astfel Românii au rămas şi mai departe pe peron, aşteptând dispoziţiile conductorului. Acesta în loc să le deschidă un alt vagon de cl. II. dă ordin ca călătorii saşi şi unguri din cl. III. să-şi părăsească vagoanele şi să treacă în cl. II., iar Românilor le porunceşte să se urce în vagoanele de cl. III, în locurile rămase goale după cei, ce trecuseră în cl. II. In faţa acestei vădite batjocuri, aplicată faţă de Români, aceştia au protestat cu drept cuvânt cerând să nu se facă nici o deosebire între călătorii de cl. III.. căci doar toţi au plătit aceeaşi sumă de bani. Conductorul le-a răspuns, că el este »stăpânul« trenului, şi că face ce vrea. Românii n'au avut încătrău şi s'au urcat în cl. III.

Purtarea conductorului şovinist — ni se spune că l'ar chema Baki — este cât se poate de scandaloasă. Românii Râşnoveni sunt datori a face arătare la şeful de staţie din Bartolomeiu, pentru ca conductorul să-şi primească pedeapsă. Din partea noastră atragem atenţiunea direcţiunei căilor ferate din Braşov asupra acestei întâmplări condamnabile.

Advocatul Dr. Ilarie Ienei şi-a mutat cancelaria advocaţială în casa sa proprie, Târgul cailor Nr. 9.

Adunare de învăţători.

Valea-Gurghiului, la 19 Novembre 1907.

Onorată Redacţiune! Din acestea părţi puţin transpiră în publicitate. Se pare că noi am dormi în continu şi nu am lucra nimic. Dar nu e tocmai aşa. Şi noi lucrăm şi ne nizuim a ţinea paş cu alte neamuri si cu fraţii noştri din alte părţi. Ca dovadă vin a vă relata de astădată despre adunarea învăţătorilor aparţinători despărţământului Reghin din Archidieceza gr. cat. de Alba-Julia şi Făgăraş.

Această adunare s'a ţinut în 12 Novembre st. n. a. c. sub prezidiul veteranului învăţător George Maior. De faţă au fost protopopul tractual Ariton M. Popa, substitutul Inspectorului reg. ung. de şcoale Dr. Lusztek Károly şi notarul de cerc, apoi vre-o 7 preoţi din tract şi aproape toţi învăţătorii din despărţământ şi popor din localitate.

Din vorbirea de deschidere a preşedintelui resultă, că reuniunea împlineşte 10 ani de existenţă, a ţinut până acum 20 de adunări şi în fiecare adunare au disertat câte 2 învăţători iar cel din loc, a ţinut câte o prelegere practică. De data asta a disertat despre tema: „Disciplina în şcoală“ învăţătorul G. Bucşa din Solovăstru, care disertaţie a fost ţinută cu multă pricepere în cauză deşi altcum a fost scurtă. Iar o altă disertaţie a ţinut învăţătorul din Iernotfaia A. Moldovan, care ca prelegere poporală a fost foarte bine succeasă. Prelegerea practică a ţinut'o învăţătorul din loc Ioan Pop.

Numărul membrilor fondatori este de 19, iar ordinari sunt toţi învăţătorii din tract. Taxele nu se solvesc prea regulat. Biblioteca despărţământului încă numără opuri folositoare şi e încreştere faţă de anul trecut.

Obiectele de desbătut, puse la ordinea zilei după program, s'au pertractat cu seriozitatea cuvenită, ceeace le serveşte spre onoare învăţătorilor şi arată că sunt bine disciplinaţi. Aceasta s'a văzut cu deosebire cu ocaziunea alegerii de notar al despărţământului în locul repausatului Mich. Pascu, când toţi au căzut de acord asupra persoanei lui Greg. Bucur învăţător. Această ordine, această disciplină, observată în decursul adunării este de a se mulţumi tactului, cu care preşedintele a condus acest despărţământ, dela înfiinţarea lui până în ziua de astăzi. Cuvinese deci să-i aducem tributul stimei şi a recunoştinţii şi pe această cale, cu atât mai vârtos că dacă reuniunea şia serbat acum iubileul de 10 ani ai existinţii, pe anul viitor preşedintele ei îşi va serba iubileul de 40 ani pe cariera spinoasă de învăţător şi apoi nu ştim că de aci încolo mai remânea-va în post sau va trece la penzia binemeritată.

Iacă D-le Redactor că şi în acestea părţi lucrăm pe terenul cultural şi naţional, şi de aci încolo vă vom mai trimete câte un raport despre cele ce se întâmplă pe aci.

După terminarea adunării toti cei prezenţi s'au adunat în şcoală la masa ospitală a învăţătorului din loc Ioan Pop, unde mângâiaţi de cele petrecute s'a dat şi trupului hrana trebuincioasă. La masă n'au lipsit voia bună şi toastele obicinuite, când apoi de către sară sau depărtat fie care la ale sale, ducând cu sine cele mai plăcute suveniri.

Participantul.

Însemnătatea pomilor roditori.

In coloanele foaiei noastre de multe ori s'a scris despre marea însemnătate a pomilor roditori, şi tot în aceste coloane ţăranul român a fost sfătuit şi îndemnat ca cu toată dragostea să îmbrăţişeze cultivarea pomilor roditori, căci aceasta aduce un câştig foarte frumos, cu care putem să ne acoperim multe neajunsuri şi lipse, ba mai putem să ne câştigăm şi avere frumoasă.

Ca să vedem şi să ne convingem, că cultivarea pomilor roditori într'adevăr e de foarte mare însemnătate, servească de dovadă şi următoarele:

In comitatul Cambridge din Anglia, erà un sătuleţ, numit Histon, a cărui locuitori erau lipiţi pământului de săraci. Din moşi-strămoşi, ei au urmat a-şi câştiga pâinea de toate zilele din cultivarea puţinelului pământ ce aveau şi nu au gândit la alte izvoare de câştig.

Astăzi însă, în întreaga ţară engleză nu este un sat mai avut şi cu locuitori mai mulţumiţi şi fericiţi, ca satul Histon.

In întreg satul acesta nu este o singură casă fără grădină — mică sau mare — cu pomi roditori, căci toţi locuitorii satului se ocupă cu cultivarea acestor pomi, ceea-ce le aduce un câştig foarte mare, ridicându-i dela sărăcie la avuţie.

Această schimbare, din rău spre bine şi care schimbare, cu drept cuvânt se poate numì uimitoare, se atribue muncii unei singure generaţii.

In anul 1873 un locuitor de fel din Histon, numit Chivers, care din întâmplare aveà vre-o 2—3 pomi roditori în grădina casei sale, a cules toate poamele, le-a fiert şi apoi a mers cu ele la Londra, capitala ţării, unde le-a vândut unui mare neguţător.

Acest neguţător a făgăduit că în anul viitor cumpără toate poamele din sat.

Urmarea a fost că în satul Histon, pomii roditori din an în an s'au înmulţit, iar într'o bună dimineaţă Chivers a ridicat o mică fabrică pentru pregătirea poamelor.

Astăzi fabrica e mare, foarte mare. In anul 1906, mai multe milioane de pachete de poame gătite în anumite feluri au fost trimise din această fabrică în întreaga ţară engleză.

Luând toate acestea în seamă, vedem că Chivers, împreună cu sătenii săi au câştigat averi frumoase, că Chivers a făcut ţării sale un serviciu foarte mare, căci a dat viaţă unui ram de comerciu până atunci necunoscut, şi care ram din zi în zi creşte, spre binele şi fericirea locuitorilor ţării.

Acum Chivers doarme somnul de veci, feciorii săi însă cu toată dragostea urmează meşteşugul părintelui lor, ajutaţi numai de muncitori din ţară.

Adevăratul adevăr grăeşte vechiul nostru proverb românesc „*Voeşte şi vei puteà*“. Noi Românii însă, deşi trăim în aşà zisul veac al luminei nu voim să înţelegem glasul vremurilor de astăzi... *Alex. Ţinţariu.*

ULTIME STIRI.

Hamburg, 27 Noemvrie.—Pe vasul „Valdivia“ al societăţei „New-York America“ s'a întâmplat o mare catastrofă. Pe când vasul se întorcea din India spre New-York, a exploadat cazanul. Şapte lucrători au fost omorâţi, alţi 11 au fost foarte grav răniţi.

Budapesta, 28 Noemvrie. Intre deputaţii naţionalişti şi prim-ministrul Wekerle au avut loc mai multe întrevederi, cu scopul de a fi ei înduplecaţi la o ţinută mai moderată faţă de noul proiect. In schimb guvernul este dispus a sista procesele de presă. Naţionaliştii şi-au prezintat toate gravaminele. — Chestia pare a fi de toată seriositatea.

Budapesta, 28 Noemvrie. In şedinţa de ieri a Camerei s'a început discuţia asupra proiectului de autorizare. Proiectul a fost prezintat de raportorul *Földes K.* Ministrul *Fr. Kossuth* a rostit un discurs mai lung. In ţesătura negocierilor cu Austria, spunea, a trecut totdeauna firul roşu al concepţiei kossuthiste. Apără proiectul de autorizare ca o armă în contra „duşmanilor naţiunei maghiace“. Pe disidenţi i-a făcut complici cu aceştia. *Polonyi* a vorbit aproape două ceasuri, în contra proiectului. Deputaţii kossuthişti au ieşit în culoare. Polonyi stărui cu deosebire asupra băncii naţionale. El ştie, zice, de când a fost ministru, că toţi membrii cabinetului află păgubitoare pentru Ungaria, banca naţională, *Hoitsy*, a propus prelungirea şedinţelor până la ora 3. Inainte de ordinea zilei, bătrânul *Szappanos* a protestat în contra învinuirei de complicitate cu Croaţii.

Madrid, 27 Noemvrie. Nici un ziar nu mai apare în Portugalia. Regele n'a primit dimisia comandantului garnisoanei din Lisabona.

Apoi părintele vârâ inelul în găluşcă prinde diacu curcanul, şi i deschide ciocul, îl îndopà cu găluşca în care era inelul minunat al înălţatei împărătese, vezi bine că cine să-şi aducă aminte, că curcanii să îndop cu inele de aur, zmaragd şi petrii scumpe. Apoi scoase custura şi tăie a treia peană din coadă dela dreapta Curcanului, chiemă servitoarele să-l ducă apoi astfel îndopat şi peptănat la locul lui, între alte zburătoare împărăteşti.

VI.

Dimineaţa împăratul şedea pe tron încungiurat de curtea întreagă şi de toţi filosofii şi tâlcuitori învăţaţi de peste tot pământul.

Lângă împăratul la stânga şedea baronul cu pricina, dar tare mândru îmbrăcat, că era stegar la 'npăratul, şi erau acolo foarte mulţi şi toţi sclipiau de petri scumpe şi de zmaragd şi de rubini şi mai ştie sfântul câte sclipitori.

In foişor se aud trimbiţele, era semn că acu vine minunatul popă românesc, care ştie ceti din stele, ca altul de pe carte. Şi toţi înţelepţii lumei îşi întindeau gâtul şi-şi ridicau capul, înholbând ochii ca oalele, şi stând în vârful degetelor picioarelor filozofeşti.

Inaintea tronului erà o masă, şi la ea două scaune, şi masa erà aşternută cu strae de cele mai scumpe 'n lume şi cu cărţi suflate 'n aur, şi iată măre că dintr'odată îmi întră popa îmbrăcat frumos şi diacu iar în domnie mare, cât împăratul abia i-au cunoscut, pentru că ei au avut din ce-şi cumpăra haine de elea cum au aştea de pe la împăratu. Ii stà tare bine popii aşa cum s'a chitit.

In sala tronului acum se făcù o tăcere încât puteai auzi ţesutul paiangenului când dă cu brâglele.

Inţelepţilor lumei... nu li-ar fi plăcut să fie în pielea popii.

Popa cu diacul erau înaintea celui mai drept împărat din lume, — Matieş-Craiu.

— Părinte! Cu urechile mele împărăteşti vreau să aud, cu ochii mei strălucitori vreau să văd, ce ştie un popă românesc faţă de înţelepţii pământului.

— Graţie capului meu strălucite Doamne, eu n'aş şti nimic, sunt numai un muritor slab şi sărman, dar bunul D-zeu îmi descopere...

— S'auzim! unde-i inelul?

— Să Vă milostiviţi nălţate Doamne a porunci a să sloboade toate zburătoarele, hoarele, gâştile, curcile, raţele şi toate ouătoare şi zburătoare, cu două aripi şi două picioare, că secretul e mare, minunat,... dar îi vom descoperì nălţatului nostru împărat!

Acum toţi din sală începeau a se minuna de acest mare înţelept şi-l priviau încât să crezi că l'or deochià.

Tot pe rând se preumblau pe dinaintea salei zburătoarele, şi se minună împăratul, şi se bucurà boeriul de mare onoare că el a fost întrevinătorul, şi deodată părintele arată cu degetul, şi strigă cu glas hotărât!

— Să se prindă acest curcan, care e în urma gâscoiului, ce vine dup'on cocoş-goran.

— Ăla?...

— Tocmai ăla! demandà popa şi îndată-i aduse curcanul!

— In rânza acestui hoţ este inelul împărătesei, strigă popa cu glas tare, şi şezù liniştit iar la masă.

Singur împăratul se duse, să vadă cu ochii, şi iată măre, că bucătarul împărăresc taie zburătoare, şi în rânza lui erà inelul cel minunat.

Filozofii şi învăţaţii lumei, îşi scăpara capetele cu nasul în pept, şi toţi ar fi voit să fie în pielea popii Prorocia.

— De aci nainte mare cinste ai la mine, şi hinteu cu şasă cai capeţi, şi te-oi ridica la grad înalt, că om mare eşti părinte, şi iată eu te şi cinstesc şi-ţi dau voe să pleci acasă în pace şi linişte, zise împăratul, iar lui diacu îi dete o pungă cu bani, şi 'n scurt timp hinteul împărătesc cu popa diacu şi vizitiul zburà către casă.

Popa-şi şterse sudorile, şi era mai liniştit, diacul ţinea că toate-s vis. Dar de-odată păcate grele, vorba ceea:

Numai oţără nu-i bine apoi iară tot rău!

Boeriului îi cădea rău, că pòpa are o cinste împărătească mai mare ca a lui, şi iute o drese cam aşà cum vine:

— Moi Porintye Proroou! Io nu credem che tu fii aşa de tot mare înţelept, şi dache nu credem, zicem: Dache nu spui la minye mintyenaş, che ce-am-io in sacul ista, atunci luvăm la tine cinstea 'mpărătiască, averea tou, io risipim biserica, şi pe tine spunzuram cu diecele într'on furci!!! se răstì naintea hinteului de-odată ca şi cum ar fi diavolul întreg baronul ăl cu pricina călare pe calul lui, dar atât de pogan era că diacul a ameţit, iar părintele neaflând nicăiri vr'o cuminţenie, care l'ar scoate din această cursă cumplită şi neaşteptată, îşi prinse barba şi zise cu un oftat adânc, ca de regulă când îl ajungea tare amarul şi necazul; îşi prinse barba sa roşie şi începù:

— Of! of! of! oh... săracă Vulpea mea, că 'n strâmt loc căzuşi . . . . .

. . . .

— Eijnye teringetet... che iute gâ işi porinte... Acuma şi eu cred che ai pe Dumnezeu, zise boeriul trântind sacul cu vulpea la o parte şi dând pinteni lui Ducipal, fugì ruşinat lăsând pe părintele cu diacu în cea mai nemărginită bucurie şi voe bună, în care apoi au trăit până'n capătul vieţii lor, nebântuiţi de nimeni şi cinstiţi de împăratul şi de tot satul.

Boeriul spuse lui Matieş-Craiu cum au umblat cu „*vulpea 'n sac*“, şi bine au râs cu toţii, cât şi azi ar râde, dac'ar mai trăì acel împărat ca şi care n'a mai fost şi nu va fi.

Apoi las să râdă ceia cari trăiesc. Noapte bună dragi nepoţei şi D-V. boeri mari!

Oardin.

Povestea Ingerului.

I.

O muiere a născut doi copii gemeni. D-zeu, chiar atunci a trimis pe Inger, să iee sufletul muierii. Venind şi ajungând Ingerul la acea femeie, întru atâta la durut inima, văzând pe cei doi copilaşi gemeni, pe cari maica lor îi alăpta, pe unul de-a dreapta, pe altul de-a stânga sa — încât de milă nici nu s'a atins de ea, ci s'a re'ntors, sburând pe aripile Zefirilor, earăş la D-zeu — în cer.

— Ce?... Ai adus sufletul femeii, întreabă D-zeu?

— Ba nu, Doamne!

— Şi, de ce nu? ;

— Muierea, la care m'ai mânat să-i iau viaţa, e Mamă la doi copilaşi gemeni, pe cari ea cu multă iubire îi alăptează. Cine să grijască de ei apoi, cine să-i alăpteze?

Atunci, se zice, că Dumnezeu a luat un ciocan, cu care lovind o peatră o desfăcù drept în două...

— Priveşte, — esclamă Atotputernicul, — ce o să vezi aici în peatră?

— Doi vermişori — răspunde Ingerul.

— Cine a purtat grija astor doi vermuleţi, va să poarte grija şi de traiul celor doi mici sugători — rosteşte, Purtătorul de grijă, Dumnezeu...

Şi atunci, ca pedeapsă, D-zeu i-a luat aripile; judecându-l pe de asupra să petreacă şi 3 ani de zile pe pământ; să vadă adecă ce bine mare e pe pământ şi ce mare bine e în lume.

II.

Ingerul pe pământ şi între oameni a trebuit şi el să trăiască din ceva. A căutat să-şi câştige pânea în sudoarea feţii sale; drept, şi-a căutat serviciu şi lucru...

Şi şi-a luat serviciu — Ingerul esilat.

El şi-a luat serviciu la un — popă.

Adecă, cum am spune, în vorba prosaică de sat, s'a băgat slugă la un popă.

Odată — spune povestea, — că popa l'a trimes, nu ştiu la ce lucru pe Inger; şi Ingerul s'a şi dus.

In cale — spune mai departe povestea — Ingerul a trecut pe lângă o *Biserică* oare-care; numai decât oprindu-se pe loc în faţa Bisericii, a început ca un eşit din minţi să svârle, fără încetare, poac, poac, cu petrii în s-ta Biserică, şi zice, că mai cu deadinsul tot înspre *Crucea* din turn îi sta gândul să lovească şi să nimerească.

La o aşa privelişte, la un aşa lucru de mirare, oamenii au început îndată, să alerge din greu; ba îl mustră, ba îl îngrozesc, ba îl fugăresc! Cu mare greu numai pot oamenii să-l alunge, ca să nu mai dee, nebunul de el, în s-ta Biserică şi în s-ta Cruce!?

Se depărtează cu mare greu sluga popii şi trece cu mersul mai departe.

Mergând mai încolo, ajunge la un han, la o *ospătărie* — sau cum s'ar zice în limba prozaică neţesălată — la o crâşmă. Aci iarăşi, să vezi minune! Numai decât şi într'un răsuflet, cu pietate să opreşte, şi cu pietate să lasă Ingerul Domnului în genunchi din naintea crâşmii şi începe Ingerul a îngâna şi a intona rugăciuni mai altfel ca un călugăr de mănăstire; mai altfel ca un pustnic dela Schit. Şi începe a să închina, în faţa crâşmii, mai altfel ca un Moslemith când zăreşte Kaaba dela Mecca, şi ca un creştin, când vede crucea...

— Miserabil şi Nebun!... Nu-şi dau rând trecătorii să-i strige... Tu, care arunci în Biserică cu petrii şi dinaintea crâşmii te pleci în genunchi! Miserabil şi nemernic!... Ce om, ce fel de om — acesta?

Iar Ingerul, după ce s'a săturat de a binele rugându-se şi închinându-se, — după ce, poate l'au durut şi genunchii — s'a sculat făcându-şi cruci şi făcând la cruci a mânecat mai departe.

Intâlneşte un cerşitor, un bocitor după parale, pe care n'a încetat al cleveti şi înfrunta, numindu-l: *„Pungaş neruşinat“* şi suflet viclean.

Auzindu-l trecătorii, cum înfruntă pe *„bietul cerşitor“*, nu mai au încătro, şi grăbesc la popa să-l pârască, cu de toate!

III.

Servitori de aceştia ţii tu la casă Părinte-popă? De unde căpătarăş tu pe zăludul ăsta, care 'şi bate joc de cele sfinte, care se închină pe la hanuri, şi probozeşte pe oamenii săraci, cari cer milă şi pomană dela inimile îndurătoare?

Cuviosul popă-părinte l'a luat pe Inger la întrebare' numai decât.

— Pentru ce ai asvârlit în Biserică cu petrii, şi de ce te-ai rugat înaintea crâşmii?

— O, al meu stăpân şi Taică părinte. Eu nu am dat în Biserică cu petrii şi nu m'am rugat la crâşmă!

— Să vezi Taică, când am trecut pe dinaintea Bisericii, am zărit cu ochii mei pe spiritul cel necurat, carele pentru păcatele oamenilor, a fost ajuns să şiadă chiar pe coperişul Bisericii; şi l'am văzut *când* încunjurând Casa lui D-zeu, şi coperişul ei, *când* suindu-se pe turn — la cruce. In el, stăpâne, vei pricepe, că am dat cu petrii.

— La crâşmă eară, când am ajuns, văzui acolo atâţia oameni bând şi dănţuind, de moarte nimica gândind. M'am rugat lui D-zeu, pentru acei nefericiţi şi prăpădiţi, ca să nu-i lase să fie aşa învinşi de beutură, încât să cadă jertfă focului nestins!

Bine! dar de ce n'ai dat pace omului sărac şi lipsit, de ce l'ai probozât?

— Ce fel de om sărac? Să vezi, câţi bani are acel om sărac şi m'am mirat că totuş cere milă şi pomană?... Adecă, să fiu scurt la vorbă şi drept la cuvinte, acel om sărac, ia avutul câştigat cu multă trudă dela oameni întru adevăr săraci, mai săraci cu mult decât el, cari ar trebui să cerşească ei dela el, şi nu el dela ei! N'am greşit — să ştii dară — când l'am numit *„Pungaş-blând“* şi *„suflet viclean“!*

— Ce bine mai vorbeşti, slugă bună şi credincios!

IV.

Implinindu-şi Ingerul vremea şi sosindu-i crăciunul — Domnul preot, îl chiamă în casă să-i plătească sâmbria..

-- Ce; nimica, Domnule Stăpâne! N'am lipsă de sâmbrie;... mie bani nu-mi trebue.

— O rugare, pentru ce te-am servit:

— Să mergem amândoi prin lume, urmează-mă pe mine!

Preotul l'a urmat pri nlume pe Inger, şi vai Doamne, multe, zice, că au mai văzut!

V.

D-zeu însă în fine s'a îndurat — ş'a redat Ingerului earăşi aripile. A părăsit apoi Ingerul pământul şi lumea asta rea şi pe aripile Zefirilor a sburat la Ceriu...

* *
*

Din timpul acesta, să trage datina ca să servească un preot tiner în o parochie, când intră în ea mai întâiu — trei ani; şi împlinind acei trei ani cu pace şi cu dreptate, cu sârguinţă şi cu zel — să se poată strămută în alta — mai bună.

Dar eu de când am împlinit de 7 ori 3, şi tot în fassa celor trii ani am rămas.

Să vede, că povestea bietului Inger pentru mine e uitată de mult — de mult!

După *„Vox Urbis.“*. *S. P. S.*

Cărţi noi.

Sosite la *Tipografia şi Librăria A. Mureşianu, din institutul grafic Minerva*:

St. O. Iosif. *„Zorile“* Dramă istorică în două acte şi în versuri. Preţul 1 cor. (10 b. porto).

„P. Ispirescu“ Povestirile unchiaşului sfătos. 1 cor. 50. (10 b. Porto).

Vasile Alexandri. Ediţia II din opere complete. *Teatru I.*

De cuprinsul următor:

„Şoldan Viteazul“, Mama Angheluşa“, „Herşcu Boccegiul“, „Clevetici“, „Sandu Napoilă“, „Surugiul“, „Ion Păpuşariul“, „Cucoana Chiriţa“, „Barbu Lăutaru“, „Paraponisitul“, „Kera Nastasia«, „Haimana“, „Gură-Cască“, „Stan Covrigariul“, „Vivandiera“, „Păcală şi Tândală“, „Scara mâţei“, „Craiu nou“, Harţă Răzăşul“, „Ramăşagul“, „Peatra din casă“, „Nunta ţărănească“, „Chiriţă la Iaşi“, „Chiriţa în Provincie“.

Preţul 1 cor. 50 b. (20 bani porto).

Femeia îndărătnică de Shakespeare trad. în versuri de *Haralamb G. Lecca.* Biblioteca pentru toţi, No. 294 un vol. 120 pag. 30 bani. (Porto 10 bani). Rare-ori comedie cu situaţii pline de pitoresc şi de un admirabil humor, ca acest mărgăritar al marelui Shakespeare. »Femeia îndărătnică« a făcut furori pe scena Teatrului Naţional, mai ales că poetul Haralamb G Lecca a redat-o în versuri încântătoare. şi cu multă îndemânare a strâns acţiunea acestei comedii care, în versiunea românească corespunde tuturor cerinţelor dramaturgiei moderne. Cititorii »Femeii îndărătnice« vor rămâne fermecaţi de această minunată fantezie a poetului englez şi odată mai mult vor admira talentul poetic al traducătorului. — De vânzare la Tipografia şi Librăria A. Mureşianu.

Dări de seamă şi mulţumiri publice.

La „Producţiunea teatrală împreunată cu tablouri vivante“ şi urmată de dans, aranjată de „Reuniunea femeilor române, pentru ajutorarea şi înfrumseţarea bisericei Sfintei Adormiri din Braşovul-vechiu“ cu concursul binevoitor al tinerimei române din Braşovul vechiu, carea a avut loc Sâmbătă în 27 Octombre st. v (9 Novembre st. n.) a. c. în sala hotelului No. 1 „Central“ au binevoit a contribui următorii Domni:

a) au trimis prin poştă: Prea Stimatul Domn Dr. *Iancu Meţianu*, advocat şi mare proprietar în Zărneşti, suma de 20 coroane.

b) au contribuit înainte de producţiune Domnii şi Doamnele: Elena A. Popovici 10 cor., Olga Măldărescu 5 cor., Elena V. Voina 2 cor., Tini Dr. Mănoiu 4 cor., Elena Dr. Mureşianu 2 cor., Eufemia Kertsch 2 cor., Arsenie Vlaicu, director 4 cor.; Dr. Eugen de Leményi 5 cor., Ioan I. Ciurcu 3 cor., N. N. 4 cor., Ioan Lengeru 1 cor., Fraţii Simay 4 cor., M. Sibian 1 cor., N. N. 1 cor., N. N. 1 cor., Ioan Tancu 1 cor., N. N. 1 cor., Ioan Lupan 2 cor., N. N. 1 cor., Steriu 2 coroane, Nan 1 cor., N. N. 1 cor., Lucia Pop 1 cor., N. N. 2 cor., Ioan Leucă 1 coroană.

c) seara la cassă au contribuit, peste tacsa de intrare, P. T. Domni: Ioan Săbădeanu, comerciant 4 cor., Arsenie Vlaicu 4 cor., Iosif Maximilian, paroh 4 cor., Ioan Maximilian sen., paroh în Stupini 2 cor., Ioan Maximilian jun. preot capelan 1 cor., Căpit. N. Chintoian 4 cor., N. N. 4 cor., Dumitru N. Căpăţină 5 cor.. George Puiu 2 cor., Georgiu Visia 1 cor., Alesandru Simony 1 cor., Ioaneş s-locotenent 1 cor., Paraschiva Oprea 1 cor., Văd. Floarea Coleşa 1 cor., D-ra Eugenia Pop 1 cor., N. N. 1 cor., D. Platoş 1 cor., Vasilie Preşmereanu, funcţionar 1 cor., Alexandru Suru 1 cor., Nicolae Marica 1 cor., D. Jaliu 2 cor., V. Ivan, sergent 40 bani, George Aldea 40 bani, Ioan P. Muntean 40 bani.

Au întrat cu totul 424 coroane 40 bani.

Suma eşitelor a fost de 277 coroane 50 bani.

Rămâne deci un venit curat de *146 cor. 90 bani*, cari s'au adaus la fondul „Reuniunei femeilor“ în al cărei favor s'a arangiat producţiunea.

Mulţămim călduros şi pe calea aceasta contribuitorilor şi sprijinitorilor, cari ni-au dat şi cu ocaziunea aceasta mână de ajutor cu modestele D-lor suprasolviri şi prin presenţa d-lor la ajungerea scopului frumos, şi-i rugăm ca amintirea acelei seri petrecute dimpreună să o păstreze cu aceiaş dragoste şi iubire, cu care noi ne vom aduce aminte de cinstea şi dragostea de fraţi totdeauna în clipe de plăcută înduioşare a inimilor recunoscătoare.

Mulţămim harnicei noastre tinerime, feciori şi fete, Domni şi D-şoare, cari fără de nici o resgândire, ni-au oferit binevoitorul concurs.

Tot pe această cale profităm a ne esprima călduroasele mulţămite vrednicului şi vechiului sprijinitor al societăţilor noastre Domnul *Dumitru Furnică*, brutar loco, pentru donarea gratuită a 2 covrigi (cozonaci) în mărime mare pentru vorniceii din teatru, în valoare de 4 cor., şi dorim ca şi pe viitor tot cu acelaş zel şi dragoste să ne poată sprijini.

Braşov, 8 Novembre v. 1907.

Maria Maximilian, presid. reun. *Elena D. Căpăţină*, cass. reun.

Dumitru Jaliu, secr. reun.

*

D l Moise Ciută, agricultor — fiu al parohiei noastre — care în primăvara anului acestuia a dăruit pentru şcoala şi biserica noastră suma de 30 coroane — a binevoit a mai dărui 30 coroane pentru repararea tâmplei bisericei.

Pentru această faptă nobilă — rugăm pe marinimosul donator să primească mulţămita noastră călduroasă.

Satu-lung, biserica Sf. Arhangheli.

Pentru comitetul parohial
Romul Verzea,
preşedinte.

Pentru repararea bisericei şi edificarea şcoalei din parohia noastră Sf. Arhangeli au mai contribuit următorii binevoitori domni:

George Aldea, proprietar 50 lei, I. Foltea 30 lei (proprietar Ploeşti), Ioan G. Aldea, proprietar Mangalia 20 lei, Dumitru Gociman, comers. Ploeşti 10 lei, Aldea Aldea, croitor Ploeşti 10 lei, C. Albuleţ 10 cor. (suma totală 130 lei). Ear D-l Th. Teodorescu, comersant în Buzeu, România a binevoit a întreprinde următoarea colectă: R. Circă, amploiat 1 leu, Persenar, inginer 5 lei, G. Orghidan, controlor 2 lei, Mihail Cristache 50 bani, Stefan Drocan 1 leu, Giţa Stoian 1 leu, G. Voina Munteanu 1 leu, Nae Radulescu 50 bani, I. Moldoveanu 50 bani, N. Ionescu 1 leu, N. Vasiliu 50 bani, I. Zamcau 50 bani, A. Cheorg 50 bani, F. M. 1 leu, G. Georgiu 50 bani, Gh. Vasilescu 50 bani, Al Sorescu 50 bani, Haralambie Ghitu 50 bani, G. Alesiu 50 bani, F. Arion 50 bani, D. Sunei 1 leu, I. Pascău comersant 2 lei, G. Munteanu, funcţionar 3 lei, I. S. Bobesiu 1 leu, Teoder Teodorescu comersant 25 lei, Ioan Faşie, comers. 2 G. I. Pascu 1·50, G. R. Căciulă 2 lei, Moise Radulescu 50 bani, N. Adam 1 leu, M. Crăciunescu comers 3 lei, Iancu R. Banciu 2 lei (suma totulă 63 lei).

Primească toţi binevoitorii donatori mulţămita noastră simţită.

Satu-lung, bis. Sf. Arhangheli în 4 Novembre 1907.

Pentru comitetul parohial gr. or.
Romul Verzea,
preşedinte.

MULTE ŞI DE TOATE.

O bea după mâncare.

Un ţigan ca toţi ţiganii se mutase cu tot salaşul lor de pe vale în deal cu corturile lor.

Un român, ce trecea p'acolo şi ştia că ţiganul nostru sta cu cortul în vale şi acum văzându-i pe toţi în deal, întreabă:

— Da, bine mă ţigane de ce v'aţi mutat din vale aici în deal?

— Apoi, mâncati-aş, e apa rea acolo.

— Păi bine mă Faraoane, Românii cum stau cu satul acolo şi nu se mută şi ei ca voi în deal? Lor le place apa?

— Apoi, mâncati-aş, ei o beau după ce mănâncă!

*

Rugăciunea Ţiganilor.

Sfinte Devla al nostru, dada Slăninei duhul unturei, părintele barosului şi al ilăului, nu ne duce în cale de picioroage, c'ai tăi sunt rărunchii şi cârnaţi şi cartaboşii Talarişca, pişsca, ocinasca tasca, chichirez bucata, ca verzele-s gata. Baranghina, baranghina, hai, hai de corturile noastre vai.

*

Cum Ţiganul a vrut să înşele pe Dumnezeu.

In ziua de Blagoveştenii şedea ţiganu dinaintea bordeiului şi văzând cum treceau Românii cu peşte dela târg, ofta gândindu-se că n'are nici un ban ca să'şi cupere şi el un fâţoi de peşte. Se gândi el ce să gândi, şi să duse la un Român şi ceru sacu de prins peşte, alergă iute cu el la gârlă şi-l arunca în apă crezând că numai decât va prinde o oală sdravănă de peşte. Dar de câte ori scotea sacu tot gol îl scotea.

Stând el aci vre-o 2—3 ceasuri şi văzând că nu se bagă nici un peşte în sac, mai răsbindu-l şi o afurisită de foame; adecă de foame era răsbit de când a plecat dela bordei, dar acum numai putea şi începu a se ruga de Dumnezelea: Dumnezelea dada Dumnezelea mâncaţaşi, hadămi şi bagă'mi în hăl sac vr'o ţâr da hăl peşte că văd că e destul în ha gârlă şi'ţi voi da şi ţie din zece unu. Dar nici aşea nu prinse nimic, apoi începu a se ruga: »dadă Dumnezelea zău bagămi un pescuţ cât de mare ca să fiu al dracului cu dada hăla bătrân şi cu toţi dănciucii mei, dacă nu'ţi oi da din trei părţi o parte. Atunci se băgă în sac un peşte ca 2 oca.

Ţiganu nu mai putea de bucurie, dar aducându-şi aminte că are se dea dijmă lui D-zeu începú aşi face socoteala. Să'i dea capu, e bun de ciorbă, să'i dea mijlocu e bun de friptură, să'i dea coada hapoi deşi coada haia cum îi şade de bine dacă stă şi afară din oală, şi apoi cum vor juca dănciucii înprejurul oalei când vor vedea coada peştelui, dar să scot dintâi peştele, hapoi oi vedea eu ce'i voi da şi lui Dumnezelea. Cioara de ţigan cu gându că vă

înşela pe D-zeu trase, trase sacu dar peştele sări înapoi în apă, ţiganu rămase cu gura căscată uitându-se la sacul gol.

»Na Dumnezeleа« zice ţiganu: »tu lai dat, tu lai luat, făţi singur ciorbă, friptură, eu mi-oi ferbe hastă turburătură.

S. T.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Escriere de concurs.

Devenind **postul de cântăreţ** dela biserica noastră gr. or. a „Sfintei Adormiri“ din Braşovul-vechiu vacant prin demisionare, — prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt **650 coroane anual** şi adecă 200 cor. din fondul bisericei, eară restul ca venite stolare dela diversele serviţii.

Doritorii de ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor către comitetul parochial, provăzute fiind *a)* cu atestat de botez prin care să se arate că sunt de religiune gr. or., *b)* cu atestat de moralitate şi *c)* cu atestat dela oficiul protopresbiteral concernent despre desteritatea în tipic şi cântări.

In una din Duminecile terminului de concurs au a se presenta în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Informaţiuni despre taxele stolare precum şi despre câteva serviţii laterale împreunate cu postul cantorae se pot căpăta la subscrisul.

Alesul cântăreţ va servi un an ca provisor, şi având calităţi neesceptionare se va definitiva cu prospect de ameliorare a sălariului.

Funcţiunea o va începe numai la **1-a Ianuarie anul viitor.**

Braşovul-vechiu, în 31 Octomvrie st. v. 1907.

Comitetul parochial dela biserica gr. or. a „Sfintei Adormiri“.
Iosif Maximilianu,
paroch şi preşed. com.

(3079,2—3)

Publicaţiune.

Administraţia de menaje a soldaţilor aparţinători garnisoanei c. şi reg. din Brassó publică concurs pentru **liferare de carne şi făinuri pre 1908**, pentru liferare de **zahăr pe timp de 3 luni, de ouă pe timp de 9 luni** şi de **mărfuri coloniale pe timp de 1 an.**

Oferte împreună cu mustre a respectivelor mărfuri au a se înainta **până la 14 Decemvrie n. 1907** administraţiei de menaje a garnisoanei din casarma neagră.

Amănunte se dau în cancelaria administraţiei din casarma neagră zilnic între oarele 8—11 a. m.

Administraţia de menaje a garnisoanei din Brassó.

3097,1—1.

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Oct. st. n. 1907 şi până în 1 Maiu st. n. 1908.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·31 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 8·06 min. séra.
IV. Tr. accel. p. Arad la órele 10·26 m. séra.

Dela Braşov la Bucuresci:

I. Trenul de persóne la óra 3·20 m. dim.
II. Tren accel. la órele 4·59 m. dim. (Cl. I.)
III. Trenul mixt la órele 11·35 m. a. m.
IV. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).
V. Tren mixt la órele 6·50 séra.*
*) (care circulă numai la Predeal).

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu Bereczk şi Ciuc-Ghimes:

I. Trenul de pers. la óra 5.15 min. dim.*
II. Trenul mixt la óra 8·41 min. a. m.*
III. Trenul de per. la óra 3·05 m. p. m. (are legătură cu Ciuc-Szereda).
IV. Tren de pers. la órele 7·00 m. séra.*
(* au legătură numai la Szepszi-Szt.-György).

Dela Braşov la Zêrnesci (gara Bartolomeiu)

I. Trenul mixt la óra 9·02 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 3·14 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 9·47 séra.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tren acc. p. Arad la órele 4·52 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·51 dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiu la ó. 2·09 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 9·28 min. séra.

Dela Bucuresci la Braşov:

I. Tren. de pers. la óra 7·28 min. dim.
II. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m. (Are legătură cu Sibiiu şi Cluj).
III. Trenul pers., la óra 4·55 m. p. m.
IV. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.
V. Tr. accel. la órele 10·14 m. séra. (Cl. I.)

Dela Bereczk-Kezdi-Oşorheiu şi Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8.16 m. dim.* (are legătură cu Ciuc-Sereda).
II. Trenul de pers. la óra 1·59 m. p. m.*
III. Trenul mixt, la óra 6·33 m. séra.*)
IV. Tren mixt, la órele 10·08 m. séra.
(* au legătură cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zêrnesci la Braşov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·17 min. p. m.
III. Tren mixt la óra 7·34 séra.

Cântarea înaltă sufletul!

George Dima: Cele mai frumoase compoziţiuni de caracter bisericesc şi lumesc pentru cântare şi pian, coruri mixte şi de bărbaţi etc. ale acestui măestru al musicei au apărut la *H. ZEIDNER* în Braşov. Catalog gratuit!

În aceiaşi librărie este un sortiment bogat de *cărţi literare românești,* de utensilii pentru scris şi desemn, deposit de *hârtie,* şi despre aceste se află catalog, care se trimite gratuit.

(2805,49—52.)

„Crișana“,
Societate de economii și credit în Brad.

Concurs.

Să publică concurs pentru **ocuparea unui post de practicant,** dotat cu un salar anual de **840 coroane.**

Reflectanţii au să documenteze, că au absolvat cu maturitate o şcoală comercială şi că posed pe deplin limbile română şi maghiară şi eventual şi cea germană.

Cei cu pracsă de bancă vor fi preferiţi.

Petiţiunile sunt a să înainta **până în 15 Decemvrie a. c** subsemnatei direcţiuni, iar postul e a să ocupa cu 1 Ianuarie 1908.

După serviciul provizor şi neesceptional de un an, va fi denumit funcţionar definitiv cu salar anual de **1100 coroane** 200 cor. bani de quartir şi tantiema statutară.

Brad, 7 Noemvrie 1907.

(3091,2—3) **Direcţiunea.**

În 6 zile la AMERICA.

Transport de persoane în TOATE PĂTURILE DIN LUME.

Cereţi clarificări şi îndrumări.

E de ajuns carte postală.

Răspundem româneşte.

FALK et Comp.

Secţia românească.

Hamburg.

Strada Raboisen Nr. 30.

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“ din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),

asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru casul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **94,975.294 cor.**

Capital asigurat asupra vieţii: **9,239.195 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4,295,120·15 c., pt. capitale asig. pe vieaţă 3,760,810·21 c.

Oferte şi informaţiuni se pot primi dela: **Direcţiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I.,** şi prin agenturile principale **din Arad, Braşov, Bistriţa şi Cluj,** precum şi dela subagenţii din tóte comunele mai mari.

Subscrisul am onoarea a aduce la cunoştinţa On. Public din oraşul Braşov şi jur, **că am deschis în loc,**

un magazin de pantofărie.

Cunoştinţele mele precum şi experinţa câştigată în curs de mai mulţi ani oferă destulă garanţie, că voiu putea corăspunde în toate privinţele cerinţelor timpului de azi pe terenul pantofăriei.

Distins la expoziţiunile de încălţăminte:

1903 Dobriţin, medalie de bronz. **1905 Cincibiserici,** medalie de argint.

Magazin bogat asortat — **exclusiv cu mărfuri indigene**

ghete de bărbaţi şi de copii

precum şi tot felul de articoli din această branşă stau totdeauna la dispoziţiunea On. Public cu preţurile cele mai eftine.

Comandele după măsură vor fi executate prompt şi cu preţurile cele mai reduse.

Rugând pe On. Public să-mi sprijinească întreprinderea mea, semnez cu distinsă stimă

Vilhelm Veress,

Braşov, Târgul boilor Nr. 9.

(3—3.)

Magazin de încălţăminte
ALFRED IPSEN

Braşov, Strada Vămei 36, vis-á-vis de Cafeneaua Transilvania (Halta Tramvaiului.)

Mare asortiment şi deposit bogat de **Ghete pentru stradă, Sport, de lucru şi de lux,** potrivite după picior şi cu preţuri foarte ieftine.

Specialitate: **Ghete fine** cu sic lucrate după măsura şi metod ortopedic. — La comande de afară ajunge **trimiterea unei ghete vechi** ca măsură.

Reparaturi se fac prompt şi ieftin.

(2817,34—4.)

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC
a lui MUSCHONG din Baia Buziaş

modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat, fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaş renumite în toată lumea, pentru fabricarea de apă gazoasă, cârciumarilor, şi alte scopuri industriale.

Cel mai spornic acid carbonic natural!

Estras din Analiza institutului **Capitalei Budapest** pentru probarea **chemicaliilor şi alimentelor** Nr. 465 din anul 1907. „Mirosul şi gustul: Normal: **conţinutul de acid carbonic**“: **99·57%.** Acidul catbonic analizat corăspunde **perfect** cerinţelor higienice, şi pe temeiul abondenţei de acid carbonic a se clasifica ca „foarte bun“.

Informaţii se dau cu plăcere din partea

Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versand in Buziásfürdő.

Adresa telegramelor: MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ. — Inter. Telef 18.

TIPOGRAFIA A. Mureșianu

Braşov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provĕdut cu cele mai bune mijlóce tehnice şi fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posiţiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine şi acurateţă, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint şi colori.	REGISTRE şi IMPRIMATE pentru tóte speciile de serviciurĭ.
CĂRŢĬ DE SCIINŢĂ, LITERATURĂ ŞI DIDACTICE	BILANŢURĬ.
STATUTE.	*Compturĭ, Adrese, Circulare, Scrisorĭ.*
FOI PERIODICE.	*Couverte, în totă mărimea.*
BILETE DE VISITĂ diferite formate.	TARIFE COMERCIALE, *INDUSTRIALE, de HOTELURI şi RESTAURANTE.*
PROGRAME ELEGANTE.	PREŢURI-CURENTE ŞI DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ ŞI DE NUNTĂ după dorinţă şi în colori.	BILETE DE INMORMÊNTARI.
ANUNŢURĬ.	

Comandele eventuale se primesc în **biuroul tipografiei, Braşov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderĕpt în curte.** — **Preţurile moderate.** — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşov.